

Д О К Л А Д

**на Комисията за наблюдение и оценка
на дейността на Фонд “Научни изследвания”
при Министерство на образованието и науката**

**/назначена със Заповед на Министъра на образованието и
науката РД09-1041/02.08.2016 г./**

София, 2017 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

ВЪВЕДЕНИЕ	5
I. ПОДХОД В РАБОТАТА НА КОМИСИЯТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ДЕЙНОСТТА НА ФОНД „НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ ПРИ МОН	8
II. ПРОВЕДЕНИ КОНКУРСНИ ПРОЦЕДУРИ ОТ ФНИ ПРЕЗ 2016 Г.	11
1. Изводи от предоставената от ФНИ документация за реализираните проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област „Хуманитарни науки и изкуства“, от Приложение № 1 към чл. 9, ал. 2, на Правилника за наблюдение и оценка на ВУ и ФНИ.....	11
2. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област „Социални стопански и правни науки“, от Приложение № 1 към чл. 9, ал. 2, на Правилника за наблюдение и оценка на ВУ и ФНИ.....	15
3. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област “Природни науки”, “Математика и информатика”	25
4. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област “Технически науки“	32
5. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област “Селскостопански науки“, съгласно Годишен отчет на Изпълнителния съвет на ФНИ за 2016 г	34
6. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област “Здравеопазване и спорт“	47
7. Изводи от предоставената от ФНИ документация и информацията относно дейност на ВНЕК по конкурс „Финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016“	55
8. Изводи от предоставената от ФНИ документация и информацията относно дейност на ВНЕК по конкурс „Българска научна периодика – 2016“	57
9. Изводи от предоставената от ФНИ документация, относно дейност на ВНЕК по Конкурс за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България.....	58
10. Изводи от предоставената от ФНИ документация и информацията относно Процедура за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейската програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологии COST	59
11. Изводи от предоставената от ФНИ документация, относно дейност на ВНЕК по конкурс за финансиране проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – Китай.....	60
12. Изводи от предоставената от ФНИ документация, относно дейност на ВНЕК по Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – Университетска агенция на франкофонията	61

III. ОБЩИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ФНИ.....	62
VI. ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ФНИ.....	66

Използвани съкращения

Биология и медицински науки (БМН)

Брутен вътрешен продукт (БВП)

Българска академия на науките (БАН)

Временна научно-експертна комисия (ВНЕК)

Висши училища (ВУ)

Годишна оперативна програма (ГОП)

Договори за университетски научни комплекси (ДУНК)

Държавни висши училища (ДВУ)

Европейската организация за ядрени изследвания (CERN/ ЦЕРН)

Закон за насърчаване на научните изследвания (ЗННИ)

Закон за обществените поръчки (ЗОП)

Звено за вътрешен одит (ЗВО)

Изпълнителен съвет (ИС)

Импакт фактор (IF, ИФ)

Индекс на Хирш (H Index)

Министерство на образованието и науката (МОН)

Министерство на финансите (МФ)

Научни изследвания и иновации (НИИ)

Научни институти (НИ)

Национална стратегия за научни изследвания (НСНИ)

Национален съвет за научни изследвания (НСНИ)

Постоянна научно-експертна комисия (ПНЕК)

Селско стопанство (СС)

Софийски университет (СУ)

Технически университет (ТУ)

Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ)

ВЪВЕДЕНИЕ

Дейността на Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ) при Министерство на образованието и науката (МОН) се осъществява в съответствие с приоритетите, залегнали в Програмата на правителството за стабилно развитие на Република България за периода 2014-2018 г.

- Приоритетно развитие на българската наука и иновации и прилагането им за развитие и модернизиране на българския бизнес;
- Създаване на устойчив механизъм за взаимодействие между висшите училища и бизнеса, което да даде възможност за висшите училища да постигат положителни икономически резултати от разработени от тях научни продукти и иновации;
- Постигане на високо качество на научния продукт чрез ориентиране на държавното финансиране на научни изследвания към проектен принцип и стимулиране на взаимодействието между бизнеса и научните организации;
- Реформа във ФНИ, за да се гарантира прозрачност на конкурсите и задължителен мониторинг на резултатите през целия период на реализация на проектите;
- Изграждане на високотехнологични паркове и центрове за върхови научни изследвания, иновации и трансфер на технологии към българската индустрия.
- Насърчаване на съвместни изследвания между научни организации, висши училища и предприятия, разработване и реализиране на програми за активно сътрудничество между научните институции и училищата на всички нива.

Националната стратегия се изпълнява с конкретни мерки и инструменти чрез следните задачи:

- Повишаване на динамичността, резултатността и ефективността на научноизследователската и развойната дейност в полза на икономиката и обществото.
- Изграждане на устойчива връзка „образование-наука-бизнес“ като основа за развитие на икономика, базирана на знанието.
- Изграждане на благоприятна среда за научна дейност.
- В Плана за действие за периода 2011-2013 г. към Националната стратегия са включени мерките и част от предвидените в нея инструменти за изпълнение. От общия бюджет на инструментите, 190 млн. лв. са за мерките, изпълнявани от водещите институции Министерството на образованието и науката (МОН) и Фонд „Научни изследвания“ (ФНИ) и 355 млн. лв. от Министерството на икономиката, енергетиката и туризма (МИЕТ), което е извън обхвата на настоящия одит. Целевата група, към която е насочена Националната стратегия, са научните организации -

научни институти, университети и други организации, занимаващи се с научно-изследователска дейност.

Политически контекст

В изпълнение на програмата на Правителството за стабилно развитие на България и в съответствие с Европейската пътна карта за изграждането на Европейско научноизследователско пространство, Министерството на образованието и науката предприе през 2015 г. инициативата за прилагане на механизма на Европейската комисия за подпомагане на политиките (**Policy Support Facility**) и провеждане на партньорска проверка и оценка на системата на научноизследователската дейност и иновациите. Тя имаше за цел да подпомогне законодателните и структурните реформи за постигането на по-ефективна научна и иновационна система. На 8 октомври 2015 г. експертният панел, извършил партньорската проверка, представи политическите послания и препоръки за развитие на научната и иновационната система в страната. За изпълнение на препоръките от партньорската проверка в края на 2015 г. е разработен и одобрен от Съвета за интелигентен растеж план за действие.

По отношение на Фонд „Научни изследвания“ заключенията и препоръките от предходни одити са както следва:

България разполага с историческа възможност да увеличи икономическия си потенциал посредством увеличено финансиране за наука и иновации до най-малко 1% от БВП през 2020 г. Постигането на устойчив ефект от такова увеличено финансиране ще наложи сериозни структурни реформи в системата на научни изследвания и иновации (НИИ) за постигане на ефективност и качество. Увеличеното и по-добро финансиране също така налага координирано и ефективно планиране и използване на средства от европейските структурни фондове. България би следвало:

1. Да изгради дълготрайна подкрепа за инвестиции в наука и иновации и реформи с помощта на широк политически консенсус по въпросите на науката и иновациите, и да започне структуриран, ангажиран и продължителен диалог с българската научна и иновационна общност.
2. Да създаде професионална, независима и стабилна национална изследователска агенция, която да изготви и управлява финансиращи програми за изследователски и иновационни дейности и да подкрепя успешното прилагане на пакета от структурни реформи за НИИ.
3. Да подобри процесите за оценка и финансиране на проектни предложения и да приведе тези процеси в съответствие с международните стандарти. По-конкретно България трябва възможно най-бързо да внедри международните стандарти за експертна оценка и прозрачност. Механизмите за финансиране на НИИ дейност трябва да се основават на предвидимост, прозрачност и участието на подходящи експерти на високо равнище, включително международни експерти. В момента научноизследователската общност в България страда от липса на доверие в справедливостта на разпределението на средствата и в установената система на експертна оценка за оценка на проектите. Солидни процеси за експертна оценка на проектните предложения са от съществено значение за възстановяването на доверието сред изследователите. Адекватни и прозрачни правила за констатиране конфликт

на интереси, опитно прилагане на тези правила, както и адекватна обратна връзка към изследователите са от решаващо значение и трябва да бъдат вградени в системата като необходимо предварително условие за каквото и да било разпределение на средства.

4. Да окуражава участието на български учени и иновативни предприемачи в европейски програми.

5. Да предприеме бързи действия за възвръщане на стимулите за кариера в научноизследователската сфера на всички нива и за задържане и привличане на млади таланти в България и от чужбина в сферата на науката и иновациите.

6. Да създаде стимули за отварянето на българската научна база към бизнеса и да ускори схемите за подкрепа на публично-частното партньорство.

I. ПОДХОД В РАБОТАТА НА КОМИСИЯТА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА НА ДЕЙНОСТТА НА ФОНД „НАУЧНИ ИЗСЛЕДВАНИЯ“ ПРИ МОН

Комисията за наблюдение и оценка на дейността на Фонд „Научни изследвания“ при МОН (наричана за по-кратко по-нататък Комисията) се създава в изпълнение на чл. 7 ал. 2 от Правилника за наблюдение и оценка, раздел Раздел III. Наблюдение и оценка на дейността на Фонд "Научни изследвания".

Комисията, в съответствие с чл. 23. (1) "представя на министъра на образованието и науката доклад, съдържащ анализ, заключение, предложение за финансиране на следващия период и препоръки за подобряване на дейността на Фонда."

(2) Докладът по ал. 1 се публикува на интернет страницата на Министерството на образованието и науката.

Комисията оценява напредъка на ФНИ при МОН съответно по:

- **Чл. 18.** Системата по чл. 1 осигурява възможност за ежегодна оценка на дейността на Фонда по отношение на приноса му за постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания 2020, европейските рамкови програми, Европейската и Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура, както и целесъобразността, балансираността и обосноваването на публичните средства за научните изследвания и ефективността от изпълнението на финансираните конкурсни програми и проекти.
  - **Чл. 20.** Комисията по чл. 7, ал. 2 извършва наблюдение на дейността на Фонда, като проследява напредъка в постигане на тематичните цели на конкурсите и изпълнението на годишната оперативна програма.
  - **Чл. 21.** (1) Критериите, по които се оценява дейността на Фонда, са:
    1. принос на Фонда за постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания, Европейските рамкови програми, Европейската и Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура;
    2. въздействие и ефикасност на изпълнението на годишната оперативна програма на Фонда за развитието на научните изследвания и иновациите в България;
    3. резултати от приоритизирането на финансирането на научни програми и проекти по научни области съгласно приложение № 1;
    4. ефективност на дейността по осъществявания контрол на изпълнение и отчитане на финансираните проекти;
    5. социално-икономическо въздействие на резултатите от финансираните проекти;
    6. качество на работни процеси и практики, прилагани във Фонда през оценявания период.
- (2) В съответствие с критериите по ал. 1 и въз основа на информацията по чл. 19 Комисията оценява дейността на Фонда през съответния отчетен период.

На базата на наблюдението и оценката Комисията изготви анализ на дейността на Фонда, във връзка с **чл. 22** от Правилника за наблюдение и оценка.

В своята работа по анализа, оценката и препоръките за дейността на ФНИ, Комисията взема предвид оценката по горепосочените критерии във връзка с чл. 21, на основа на информацията, предоставена от ФНИ във връзка с чл. 19 от Правилника, а именно:

„Ежегодно до края на март Фондът предоставя в Министерството на образованието и науката информация на електронен носител за предходната календарна година, както следва:

1. Списък на проведените конкурси за финансиране на научни програми и проекти през отчетния период, както и конкурсната документация към тях;
2. Докладите на временните научно-експертни комисии за резултатите от проведените конкурси и класираните проекти през отчетния период;
3. Решенията на изпълнителния съвет за определяне на проектите за финансиране и съответно размера на предоставените им средства;
4. Правилата на изпълнителния съвет за текущ финансов контрол и отчетност по изпълнението на договорите за финансиране на научни изследвания;
5. Справка за изпълнението и отчитането на финансираните проекти през отчетния период по образец съгласно приложение № 3;
6. Списък на изградените през отчетния период научни инфраструктури, които са в резултат на изпълнението на програми и проекти, финансирани от Фонда;
7. Списък на научните резултати (патенти, публикации, модели, алгоритми, програми, методологии и др.) през отчетния период, които са в резултат на изпълнението на проекти, финансирани от Фонда;
8. Списък на научните резултати през отчетния период, използвани в иновационни проекти.”

Във връзка с горепосоченият списък от документи, изискуеми за работата на Комисията, от страна на МОН и ФНИ през 2017 г. бяха предоставени следната документация (копия на):

- Справка за изпълнението и отчитането на финансираните проекти за периода 2016 г. (съгласно Приложение 3 към чл. 19. т. 5 от Правилника);
- Протоколи от заседанията на ПНЕК по отделните научни области, включващи докладите за оценка на приключили и текущи проекти;
- Доклади от председателите на ПНЕК и ВНЕК до Изпълнителния съвет на ФНИ;
- Годишен отчет на ФНИ за 2016 г.

По решение на Комисията за оценка на дейността на ФНИ за 2015 г., с Протокол N:1 от заседанието на Комисията, проведено на 18.10.2016 г., и съгласно чл. 19 от Правилника бе взето решение да се изиска допълнително непредставената информация от ФНИ по т. 3 и т. 4, и до 26.10. да се изпратят сканирани материали, разпределени по направления, както следва:

1. проф. д.и.н. Иван Бонев Гацов - Хуманитарни науки
2. доц. д-р Христина Лазарова Николова - Социални, стопански и правни науки

3. проф. д.м.н. Степан Агоп Терзиян - “Природни науки”, “Математика и информатика”
4. проф. д.т.н. Ивайло Иванов Христов - Технически науки
5. проф. д-р Владислав Харалампиев Попов- Аграрни науки и ветеринарна медицина
6. доц. д-р Радка Петрова Кънева – Здравеопазване и спорт

В следващите точки, Комисията представя анализ и оценка на работата на ПНЕК и ВНЕК в съответната научна област, включваща оценка на работата на ПНЕК, свързана с текущите и приключилите проекти, и работата на ВНЕК по проведени конкурсни процедури от ФНИ през 2016 г.

II. ПРОВЕДЕНИ КОНКУРСНИ ПРОЦЕДУРИ ОТ ФНИ ПРЕЗ 2016 Г.

През 2016 г. Фонд „Научни изследвания“ е провел 7 конкурса за финансиране на научни програми и проекти, както следва:

- Конкурс „Финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016 г.“ - прогнозният общ бюджет на конкурса за финансиране на фундаментални научни изследвания –2016 г. е 18 000 000 лв., от които от 9 000 000 лв. (50 % от общия размер) за първия етап на проектите.
- Конкурс „Финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016“ - прогнозният общ бюджет на конкурса е 800 000 лв.
- Конкурс „Българска научна периодика – 2016“ – с общ бюджет 350 000 лв.
- Конкурс за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България – с предвидено финансиране до 7000 лв. за научен форум;
- Процедура за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейската програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологии COST. Фондът е приел и правила за процедурите за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейската програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологиите COST за 2016 г. Сумата за национално съфинансиране на проект е до 20 000 лв. на година.
- Конкурс за финансиране проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – Китай – прогнозният общ бюджет на конкурса е 426 000 лв., от които 213 000 лв. от бюджета за 2016 г.;
- Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – Университетска агенция на франкофонията - прогнозният общ бюджет на конкурса е 60 000 лв., от които 30 000 лв. от бюджета за 2017 г.

1. Изводи от предоставената от ФНИ документация за реализираните проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област „Хуманитарни науки и изкуства“, от Приложение № 1 към чл. 9, ал. 2, на Правилника за наблюдение и оценка на ВУ и ФНИ.

Общият брой, постъпили проектни предложения, е **51**. Един проект е отстранен поради административни несъответствия. На изискванията за административно съответствие и допустимост отговарят **39** броя (86,67%). След допълнително изискани и представени документи са допуснати до оценяване още **6** броя проектни предложения (13,33%).

По този начин допуснатите до процедурата по оценяване и класиране проекти са **45** (100%) или всички проекти, адресирани за администриране към ВНЕК по хуманитарни науки.

След получаване на експертните оценки по всичките **45** проектни предложения с обобщена числова оценка **70** и повече точки са класирани **41** проектни предложения (91,11%).

- с обобщена числова оценка от 100 до 90 точки включително – **22** броя със средна оценка 93,43 точки;
- от 89 до 80 точки включително – **13** броя със средна оценка 86,73 точки;
- от 79,5 до 70 точки включително – **6** броя със средна оценка 76.7 точки.

Проектни предложения, оценени с по-малко от минимума от **70** точки са 4 (8,89%) със средна оценка 61 точки.

Финансирани са **17 проектни предложения** (37,78) от класираните **41**. Сред тях последните четири проектни предложения са оценени с 92,5 т. всеки.

24 проектни предложения (53,33%) са получили **70** или повече точки, но не са предложени за финансиране, поради изчерпване на предвидените средства за научната област „Хуманитарни науки“.

По препоръка на оценителите **при 6 от проектите** са намалени средствата. Това са проекти: Н10/35, Н10/36, Н09/18, Н10/41, Н10/42, Н10/14.

Общо **17 проектни предложения** , които са получили минимум 70 точки, не са предвидени за финансиране, поради изчерпване на средствата в направление „Хуманитарни науки“. Те са включени в списък с резервни проектни предложения.

От **Таблица 1.** на Годишния отчет на ФНИ за 2016 г. е видно, че размерът на прогнозния бюджет на сесията за 2016 г. в направление „Хуманитарни науки“ е на стойност 1 896 575,56 лв. или 12,48% от общия одобрен бюджет на ФНИ за 2016 г. , като определеният бюджет за първи етап е 948 287,78 лв.

Списъкът на одобрените за финансиране проектни предложения с определените суми за финансиране в направление Н10 „Хуманитарни науки“, е публикуван на страницата на ФНИ, Резултатите съгласно Протокол на ИС 45/29.11.2016 г., Приложение Н10В. Публикувано е също и Класирането на проектните предложения на основа на получените оценки, както и Списъкът на резервни проектни предложения.

През 2016-та година **Постоянната научно-експертна комисия по обществени и хуманитарни науки** е разгледала, обсъдила и оценила **окончателни отчети – 47 броя** (от Конкурсна сесия „Българска научна периодика-2014“- **41** сключени и финансирани договори на обща стойност 233 500 лв., от КС 2008 г. – **2** проекта на обща стойност 899 000 лв. за двата етапа и от КС 2009 г.- **4** проекта на обща стойност 827 065 лв., за двата етапа) с общо финансиране 1 959 565 лв.

Окончателните отчети са оценени както следва:

- с отлична оценка- **34** проекта;
- с много добра – **8** проекта;
- с добра – **5** проекта.

Таблица 1. Списък на приетите междинни отчети и оценки на междинните етапи, реализирани в научна област „Хуманитарни науки“ и оценявани от ПНЕК по обществени и хуманитарни науки през 2016 г.

Договор	Тема на проекта	Ръководител	Публикации/Патенти
№ ДФНИ-К 02/3 от 2014 г.	Следи на героично време: места на памет, свързани с националноосвободителните борби/1876-1878г.	доц. д-р Николай Вуков Институт за етнология и фолклористика -БАН	I етап-отлична Недопустими средства 13 226,75
№ ДФНИ-К 02/13 от 2014 г.	Огънят в древността,зарегистриран в археологическите останки и почвите – магнитни изследвания в полза на археологията и почвознанието	Доц.д-р Даниела Йорданова	I етап-много добра Недопустими разходи 6 141,52
№ ДФНИ-К 02/6 от 2014 г.	Ранен рудодобив и металургия в източната част на Средногорската металогенна зона (Vхил.пр.Хр-Iхил.сл.Хр.)	Проф.дин Васил Николов НАИМ-БАН	Отлична Средства за II етап съобразени с оценката
ДО 02/119 от 2008 г.	История и историзъм в православния славянски свят.Изследване на идеите за история към СУ”Св.Кл.Охридски”	Проф. Анна-Мария Тотоманова	Отлична- за I и II етап 48 статии,8 рецензии,12книги
ДФНИ-К02/10 от 2014	Център по локализиране и експериментална реконструкция на древни пътища и хабитати чрез методите на пространствения анализ и археометрията-SARCHUS AIR	Проф.дин Иван Гацов, НБУ	задоволителна
№ ДФНИ-К02/7 от 2014 г.	Корпус на църковната стенопис от първата половина на XIX век в България	Доц. д-р Емануел Мутафов Институт за изследване на изкуствата - БАН	Много добра
№ ДФНИ-К02/8 от 2014 г.	Пътища на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България	Доц. д-р Бисерка Пенкова, Институт за изследване на изкуствата - БАН	Много добра

Таблица 2. Списък на приетите окончателни етапи на проекти, които се реализират в научна област „ Хуманитарни науки“ и оценявани от ПНЕК по обществени и хуманитарни науки през 2016 г.

Договор	Тема на проекта	Ръководител	Публикации/Патенти
№ ДФНИ-К 02/3 от 2014 г.	Следи на героично време: места на памет, свързани с националноосвободителните борби/1876-1878г.	доц. д-р Николай Вуков Институт за етнология и фолклористика -БАН	I етап-отлична Недопустими средства 13 226,75
№ ДФНИ-К 02/13 от 2014 г.	Огънят в древността,зарегистриран в археологическите останки и почвите – магнитни изследвания в полза на археологията и почвознанието	Доц.д-р Даниела Йорданова	I етап-много добра Недопустими разходи 6 141,52
№ ДФНИ-К 02/6 от 2014 г.	Ранен рудодобив и металургия в източната част на Средногорската металогенна зона (V хил.пр.Хр-I хил.сл.Хр.)	Проф.дин Васил Николов НАИМ-БАН	Отлична Средства за II етап съобразени с оценката
ДО 02/119 от 2008 г.	История и историзъм в православния славянски свят.Изследване на идеите за история към СУ”Св.Кл.Охридски”	Проф. Анна-Мария Тотоманова	Отлична- за I и II етап 48 статии,8 рецензии,12книги
ДФНИ-К02/10 от 2014	Център по локализиране и експериментална реконструкция на древни пътища и хабитати чрез методите на пространствения анализ и археометрията-SARCHUS AIR	Проф.дин Иван Гацов, НБУ	задоволителна
ДФНИ-К02/8 от 2014	Пътища на балканските зографи и поствизантийското художествено наследство в България	Доц.д-р Бисерка Пенкова	I етап-много добра

Мнение и препоръки

По отношение на научната продукция, отразена от ПНЕК по обществени и хуманитарни науки за оценка на проекти, може да се отбележи следното:

От така представената информация на практика е трудно да се направят обобщения и заключения относно научната продукция на съответните изследователски екипи, ангажирани в проектите.

Продължава тенденцията за представяне на отчети без наукометрични показатели, без да се акцентира върху значението на съответната продукция за развитие на изследванията в дадена област. На практика липсва информация за вида на изданията, където се публикуват резултатите.

Показателен пример в това отношение са двата файла от област „Хуманитарни науки“, от които единият е и без заглавие. Би било добре за следващата проектна сесия публикационната дейност да се обвърже в някаква степен с финансирането на проектите. Най-малкото да бъде намалявано финансирането на проекти, чиито ръководители нямат публикации в реферирани издания, в това число и чуждестранни, няма наличие на импакт фактор и пр. Естествено би трябвало да се подходи диференцирано, в рамките на съответните научни области, но независимо от всичко, сегашната ситуация с отчитането на научната продукция, би трябвало, поне до известна степен, да бъде променена.

По отношение на участие на млади учени и докторанти в проектите може да се отбележи едно сравнително добро ниво, но през следващите години тази тенденция трябва да продължи. още повече, ако при оценяването се обвърже по-силно с дейността на младите учени и докторантите,

Прави впечатление, обаче, нередкото излизане извън заложените финансови параметри при отделни проекти – особено на първия етап. В тази връзка би могло да се помисли за допълнителна информация как и до каква степен финансовите рамки могат да бъдат нарушавани и до какво това би довело при следващо финансиране.

Има и известно несъответствие при работата на ФНИ и Комисията за наблюдение към МОН. В областите „Хуманитарни науки“ и „Социални, стопански и правни науки“ постъпват материали само от едно звено – „Постоянна научно–експертна комисия по обществени и хуманитарни науки“ към Фонда. Това от своя страна в отделни случаи затруднява работата при разделението.

Като цяло могат да се отбележат определени положителни тенденции в работата на Фонда - например що се отнася до област „Хуманитарни науки“, то в сравнение с 2015 г. конкурсната документацията, която бе получена от ФНИ е по-добре структурирана и по форма, и по съдържание и улеснява да голяма степен работата на „Комисията за наблюдение, оценка и анализ на дейността на Фонд „Научни изследвания“. Последно, но не и по важност, е, че оценяването кореспондира в най-голяма степен на нивото на представените във ФНИ проекти.

2. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област „Социални стопански и правни

науки“, от Приложение № 1 към чл. 9, ал. 2, на Правилника за наблюдение и оценка на ВУ и ФНИ.

Научните проекти, финансирани от ФНИ по Научна област 2. Социални, стопански и правни науки, се оценяват от ПНЕК по *обществени и хуманитарни науки*, т.е. съвместно с проектите по научна област 1. Хуманитарни науки и изкуства. Това до голяма степен предизвиква затруднения при точната оценка на приноса на проектите, реализирани в Научна област 2 по отношение на постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания, европейските рамкови програми, Европейската и Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура, както и във връзка с приоритизирането на финансирането на научни програми и проекти по научни области.

През 2016 г. в рамките на проведения конкурс за фундаментални научни изследвания са предвидени 1 620 000 лв. за финансиране на проекти от област „Обществени науки“, от които 810 000 лв. са предвидени за първи етап на реализация на проектите.

В конкурса за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016 г. в област „Обществени науки“ са оценени 50 проекта, от тях в класиране (с оценки над 70 точки) участват общо 45 проекта, от които 15 са одобрени за финансиране (таблица 4).

Общата сума за финансиране на проектите възлиза на 1 642 665.84 лв., като са предвидени допълнително 22 665.84 лв. за финансиране на последния одобрен за финансиране проект.

Списъкът на одобрените за финансиране проектни предложения с определените суми за финансиране в направление „Социални стопански и правни науки“, са публикувани на страницата на ФНИ, Резултатите, съгласно Н05: Обществени науки (Протокол на ИС 46/1.12.2016 г.). Публикувани са също и Класирането на проектните предложения на основа на получените оценки, както и Списъкът на резервни проектни предложения

По доклада на ВНЕК по обществени науки към ФНИ допускането и оценяването на проектните предложения е извършено в съответствие с изискванията на Правилника на ФНИ и Методиката за оценяване и класиране на кандидатстващите за финансиране проекти, утвърдена от Изпълнителния съвет на ФНИ.

Всеки допуснат до оценяване проект е разглеждан и оценяван при спазването на принципите, посочени в чл. 51, ал. 1 от Правилника на ФНИ, Заповед на управителя на ФНИ № РД-01/27 от 29.06.2016 г., както и в съответствие с Насоките и методиката за оценка по процедурата на Конкурса. От предоставените протоколи от заседанията на ПНЕК по Обществени и хуманитарни науки става ясно, че **през 2016 г. са приети междинни отчети и оценки на междинните етапи** на 14 проекта, реализирани в научна област „Социални, стопански и правни науки“, включително:

- 8 проекта са приети с отлична оценка. Същевременно в три от тези проекти са извършени недопустими разходи – това са съответно № ДФНИ-К02/2 от 2014 г., № ДФНИ-К02/14 от 2014 г. и №ДФНИ-К02/15 от 2014 г.;

- 4 проекта са приети с много добра оценка;
- 2 проекта – с добра оценка, от които по 1 проект № ДФНИ-К02/18 от 2014 г. са отчетени недопустими разходи.

Отчетени са междинните етапи на 12 проекта от тематичните конкурси за насърчаване на научните изследвания, 1 проект по договор за финансиране на фундаментални научни изследвания и 1 проект по договор от конкурс „Българска научна периодика“ от 2014 г.

Не са представени копия на документи от приетите междинни етапи, което ограничава възможностите на Комисията за наблюдение и оценка на дейността на Фонд “Научни изследвания” да направи обективен анализ и да обобщи изводи относно ефективността на получените резултати и изпълнението на наукометричните показатели за разпространение на резултатите от финансираните проекти.

Таблица 3. Списък на приетите междинни отчети и оценки на междинните етапи, реализирани в научна област „Социални, стопански и правни науки“ и оценявани от ПНЕК по обществени и хуманитарни науки през 2016 г.

№	Договор	Тема на проекта	Ръководител	Публикации/Патенти Оценка
1	№ ДФНИ- K02/1 от 2014 г.	Музикално-ръкописно наследство на Рилския манастир. Двуетични музикални ръкописи (гръцко-църковнославянски) – дигитализирани и изследване	Чл.-кор. проф. д.и.н. Светлана Куюмджиева Институт за изследване на изкуствата - БАН	Отлична
2	№ ДФНИ- K02/2 от 2014 г.	Редизайн на академически издания в съответствие с индикаторите за импакт фактор и показатели за постигане на интелигентен растеж в съвременното общество на знание	Доц. д-р Добринка Стойкова, УНИБИТ	Отлична Недопустим разход от 6100,52 лв.
3	№ДФНИ- K02/4 от 2014 г.	Здраве, качество на живот, неравенства. Състояние, взаимни влияния, тенденции и предизвикателства (от емпирия към теория)	Доц. д-р Божидар Ивков, ИИОЗ, БАН	Отлична
4	№ ДФНИ- K02/9 от 2014 г.	Българският XX век в изкуствата и културата	Проф. ди Клер Леви Институт за изследване на изкуствата - БАН	Много добра
5	№ ДФНИ- K02/11 от 2014 г.	Създаване и управление на специализирана е-библиотека с научен текст и визуален архив в областта на сценичните и екранните изкуства	Проф. д-р Мирослав Дачев, НАТФИЗ	Отлична

6	№ДФНИ-К02/12 от 2014 г.	Култура на дарителството в сферата на образованието: социални, институционални и личностни измерения.	Проф. д.с.н. Пепка Бояджиева Институт за изследване на обществата и знанието (ИИОЗ), БАН	10 бр. статии и 8 бр. презентации Много добра
7	№ДФНИ-К02/14 от 2014 г.	Съвременни методи за проучване, систематизиране и прецизиране на културно-историческото наследство на Балканите – на базата на архивите на проф. Асен Василев и проф. Атанас Шаренков в Центъра за славяно-византийски проучвания „Проф. Иван Вуйчев“ към СУ.	Доц. дфн Вася Велинова СУ „Св. Климен Охридски“	Отлична Недопустим разход от 31 315,19 лв.
8	№ДФНИ-К02/15 от 2014 г.	Създаване на специализирана електронна библиотека за изследване и идентифициране на художествени артефакти с цел опазване на българското културно наследство	Доц. Бистра Стамболийска Институт по органична химия на БАН	Отлична Недопустим разход от 6112,92 лв.
9	№ДФНИ-К02/16 от 2014 г.	Трансформации на местните селскостопански практики в условията на европеизация и глобализация	Доц. д-р Петър Петров ИЕФ с етнографски музей, БАН	Добра
10	№ДФНИ-К02/17 от 2014 г.	Разработване на концептуален модел на иновативна образователна и културно-развлекателна среда за личностно и обществено развитие в процеса на образованието по изкуствата и културата през целия живот	Доц. д-р Евгени Велев, УНИБИТ	Отлична

11	№ ДФНИ- K02/18 от 2014 г.	Електронна база данни на българската антропонимия. Идентичност, практика и регулации на личните имена.	Проф. д.ф.н. Иван Касабов НБУ	Добра Недопустим разход от 2740 лв.
12	№ ДФНИ- K02/19 от 2014 г.	Културно наследство в миграция. Модели на консолидация и институционализация на българските общности в чужбина.	Доц. д-р Владимир Пенчев, Институт за етнология и фолклористика с етнографски музей при БАН	Отлична
13	№ДНП 04/14 – 12.12.2014 г.	Сп. Български фолклор	ИЕФ с етнографски музей, БАН	Много добра
14	ДДОКФО 02/2 от 14.02.2010 г.	От управление на проекти към управление на програми: системен управленски подход за формиране на конкурентни предимства и осигуряване на устойчиво развитие.	Проф. д.ик.н. Бистра Боева УНСС	Много добра

Докладите на ПНЕК по Обществени и хуманитарни науки относно **приетите окончателни етапи на проекти**, реализирани в научна област „Социални, стопански и правни науки“ включват информация за 19 проекта (таблица 4):

- 3 проекта по договори от тематичен конкурс от 2009 г. и 1 – от 2008 г. (№ ДТК 02/14 от 16.12.2009 г., № ДТК 02/32 от 17.12.2009 г., № ДТК 02/65 от 2009 г. и № ДО 02/151 от 2008 г.);
- 14 проекта по договори от конкурс „Българска научна периодика“ 2014 г.; и
- 1 проект по договор от конкурс „Идеи“ от 2009 г. (ДИД 02/21 от 17.12.2009 г.).

По информация от протоколите на заседанията на ПНЕК:

- 12 проекта са приети с отлична оценка;
- 2 проекта – с много добра оценка
- 5 проекта – с добра оценка.

От представените файлове с научни резултати от проектите в научна област „Обществени науки“ не може да се обобщят изводи относно броя на публикациите и изпълнението на наукометричните показатели. Представени са два файла - единият е за проект от областта на Хуманитарните науки, а другият за проект, чието заглавие липсва.

Предоставените документи и материали по приключилите проекти не позволяват да се оцени нито степента на разпространение на резултатите от научните изследвания, финансирани от ФНИ, нито изпълнението на наукометричните показатели и тяхното социално-икономическо въздействие. Съответно не могат да бъдат направени изводи за националната и международната популярност на резултатите от приключилите проекти и за постигнатото равнище на цитируемост.

Съгласно съществуващите указания за отчитане на междинен и краен етап на научноизследователски проекти от конкурсни сесии на Фонд „Научни изследвания“ от 2008 г., 2009 г. и 2010 г., за отчитане на отделните етапи по договори за научни изследвания, сключени с ФНИ е необходимо ръководителите на проекти да представят съответно: научен отчет за периода, работна програма, финансов отчет, опис на разходните документи, справка за дълготрайните материални активи, обобщен научен отчет, резюме на резултатите, протоколи от научни съвети, на които са обсъждани резултатите, приемо-предавателен протоколи др.

Липсват документи за представени планове за развитие и поддържане на резултатите от изследването с цел постигане на устойчивост на проектите.

Таблица 4. Списък на приетите окончателни етапи на проекти, реализирани в научна област „Социални, стопански и правни науки“ и оценявани от ПНЕК по обществени и хуманитарни науки през 2016 г.

№	Договор	Тема на проекта	Ръководител	Публикации/Патенти Оценка
1	№ ДТК 02/14 от 16.12.2009 г.	Утвърждаване на стандарти за добро корпоративно управление в българската индустрия	Ст.н.с. II ст. д-р Митко Димитров, Икономически институт на БАН	Отлична
2	№ ДТК 02/32 от 17.12.2009 г.	Българската национална идентификация като производна на комуникационната стратегия на театралното зрелище	Проф. д-р Елена Баева Театрален колеж „Любен Гройс“	Добра
3	№ ДТК 02/65 от 2009 г.	Култура на дарителството в сферата на образованието: социални, институционални и личностни измерения.	Проф. д.с.н. Пепка Бояджиева Институт за изследване на обществата и знанието (ИИОЗ), БАН	10 бр. статии и 8 бр. презентации Много добра
4	№ ДО 02/151 от 2008 г.	Модерният град и съхраняване на националната идентичност	Доц. д-р Свободна Вранчева УНИБИТ	Добра
5	ДНП 04/10 от 11.12.2014 г.	Балканско езикознание	Проф. д-р Анна Чолева - Димитрова Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ - БАН	Отлична

6	ДНП 04/11 от 11.12.2014 г.	Кирило-Методиевски вестник „За буквите – О писминехъ“	Проф. д.ик.н. Стоян Денчев УНИБИТ	Отлична
7	ДНП 04/13 от 11.12.2014 г.	Сп. „Правна мисъл“	Институт за държавата и правото - БАН	Отлична
8	ДНП 04/26 от 11.12.2014 г.	Алманах на НМА „проф. Панчо Владигеров“	НМА „проф. Панчо Владигеров“	Добра
9	ДНП 04/27 от 11.12.2014 г.	Научно списание „Професионално образование“	Национално издателство за образование и наука „Аз буки“	Отлична
10	ДНП 04/28 от 11.12.2014 г.	Стратегии за образователната и научната политика	Национално издателство за образование и наука „Аз буки“	Отлична
11	ДНП 04/29 от 11.12.2014 г.	Психологични изследвания	Институт за изследване на населението и човека - БАН	Добра
12	ДНП 04/30 от 11.12.2014 г.	Население	Институт за изследване на населението и човека - БАН	Отлична

13	ДНП 04/33 от 11.12.2014 г.	EUROPEAN JOURNAL OF TOURISM RESEARCH	Проф. д-р Станислав Иванов Висше училище Международен колеж	Много добра
14	ДНП 04/56 от 11.12.2014 г.	Бизнес управление	СА „Д.А. Ценов“ - Свищов	Отлична
15	ДНП 04/59 от 12.12.2014 г.	Изкуствоведски четения 2013, 2014, 2015 г.	Проф.ди Клер Леви, Институт за изследване на изкуствата - БАН	Отлична
16	ДНП 04/60 от 12.12.2014 г.	Народостопански архив	Проф. д-р Данаил Враховски СА „Д.А. Ценов“	Отлична
17	ДНП 04/61 от12.12.2014 г.	Проблеми на изкуството	Институт за изследване на изкуствата - БАН	Отлична
18	ДНП 04/72 от 12.12.2014 г.	Социологически проблеми	Институт за изследване на населението и човека - БАН	Отлична
19	ДИД 02/21 от 17.12.2009 г.	Българската диаспора в Западна Европа: трансгранична мобилност, национална идентичност и развитие	Ст.н.с. II ст. д-р Веселин Минчев, Икономически институт	Добра

Протоколи от редовните заседания на Постоянната научно-експертна комисия (ПНЕК) по обществени и хуманитарни науки (ОХН) към ФНИ, проведени през 2015 г.

Представени са копия на общо 7 протокола от редовни заседания на ПНЕК по обществени и хуманитарни науки към ФНИ, проведени през календарната 2016 г. Председател на комисията през 2016 г. е проф. д-р Петко Тодоров. В протоколите са представени резултатите от обсъжданията на актуалното състояние и отчетите по договори за научни изследвания. Своевременно са обсъждани и са вземани решения за приемане на завършени етапи от текущи проекти, за прехвърляне на финансови средства по различни пера на финансовите планове на проектите и за актуализиране на техния бюджет, според оценката на резултатите от различните етапи. Разглеждани са рецензии по договори, становища на финансисти за правомерност на извършените разходи, докладите на експерти на ПНЕК по отношение на отчети по текущи или приключили проекти и е отказвано финансиране при констатиране на груби нарушения на финансовите правила. Констатирани са пропуски и са предприети мерки за ограничаване на разходите, които са оценени като недопустими от страна на финансовите одитори.

Изводи и препоръки

Научните проекти, финансирани от ФНИ по Научна област „Социални, стопански и правни науки“ се оценяват от ПНЕК по Обществени и хуманитарни науки, т.е. съвместно с проектите по научна област „Хуманитарни науки и изкуства“. Това до голяма степен предизвиква затруднения при точното идентифициране на някои проекти към съответната научна област и при оценка на приноса на проектите, реализирани в Научна област „Социални, стопански и правни науки“ по отношение постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания, европейските рамкови програми, Европейската и Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура, както и във връзка с приоритизирането на финансирането на научни програми и проекти по научни области. В този смисъл е необходимо по-ясно разграничаване на проектите от съответната научна област с цел предоставяне на възможност за правилно и точно оценяване и отчитане на реализираните проекти в съответната научна област. Това предложение съответства и на дефинираните научни области в чл. 6, ал. 2 от Правилника на Фонд „Научни изследвания“, приет от МОН и обнародван в Държавен вестник бр. 41/31.05.2016 г.

3. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област “Природни науки”, “Математика и информатика”

Оценка на дейността на ФНИ в научна област “Природни науки” е направена въз основа на предоставените 7 протокола от заседанията на Постоянната научно-

експертна комисия по "Природни науки" (ПНЕК по ПН) за периода 22.01.2016 г. - 12.07.2016 г.

Протокол № 1 от 22.01.2016.

Решения по договор ДФНИ-Т02/12 от 2014 г.: Одобрява използването на 5000 лв. от сумата 19 000 лв., искана от ръководителя за „Заплащане на външни организации“, като останалите 14 000 лв. се прехвърлят към втори етап на проекта.

Решения по договор ДДВУ02/69 от 2010 г.: ПНЕК по ПН единодушно приема молба за освобождаване на ръководител на проекта и избиране на нов ръководител и приемане на 1 нов член на научния колектив.

Определя рецензенти по междинни отчети по проекти ДФНИ-Т02/13, ДФНИ-Т02/23, ДФНИ-Т02/24, ДФНИ-Т02/26, ДФНИ-Е02/11 от 2014 г.

Протокол № 2 от 26.02.2016.

Решения по договори:

ДФНИ Т02/23 от 2014 г. Приема с 10 гласа за оценка Мн. добра и 1 глас за Отличен. Насочва финансовата част към финансов контролър;

ДФНИ Т02/24 от 2014 г. Приема с 3 гласа за оценка Мн. добра и 7 гласа за Добра. Насочва финансовата част към финансов контролър;

ДФНИ Т02/26 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична. Насочва финансовата част към финансов контролър.

Обсъждане на доклади от ръководители на договори. Определяне на рецензенти за междинни отчети.

Протокол № 3 от 25.03.2016.

Решения по договори:

ДФНИ Т02/19 от 2014 г. Приема с 7 гласа за оценка Отлична и 3 гласа за Мн. Добра за I етап на договора ; ДФНИ Т02/6 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична.; ДФНИ Т02/16 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична;

ДФНИ Т02/10 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Много добра;

ДФНИ Е02/11 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична;

ДФНИ Т02/22 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична;

ДФНИ Т02/8 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична.

Насочват се финансовите части към финансов контролър.

Обсъждане на доклади от ръководители на договори. Определяне на рецензенти за междинни отчети.

Протокол № 4 от 27.04.2016.

Решения по договор ДФНИ Т02/7 от 2014 г. Приема с 8 гласа за оценка Отлична и 3 гласа за Мн. Добра за I етап на договора. Насочва финансовата част към финансов контролър. Решения по договор ДФНИ Т02/17 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична. Насочва финансовата част към финансов контролър.

Решения по договор ДФНИ Т02/18 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Мн. Добра. Обръща се внимание, че не спазен процентът за млади учени. Насочва финансовата част към финансов контролър.

Решения по договор ДДВУ02/41 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична. Обръща се внимание, че не са действали правила за забрана на използване на средства между етапите. Насочва финансовата част към финансов контролър.

Решения по договор ДФНИ Е02/6 от 2014 г. Единодушно приема отчета за I етап с оценка Отлична.

Определяне на рецензенти за междинни отчети.

Протокол № 5 от 19.05.2016.

Решения по договор ДФНИ Т02/13 от 2014 г. Приема с 8 гласа за оценка Мн. добра и 2 гласа за Добра за I етап на договора.

Решения по договор ДНП 04/34 от 2014 г. Единодушно приема отчета за окончателен етап с оценка Отлична.

Решения по договор ДДВУ02/103 от 2014 г. Приема с 8 гласа за оценка Мн. добра и 2 гласа за Отлична за окончателен етап на договора.

Решения по договор ДНП 04/44 от 2014 г. Единодушно приема отчета за окончателен етап с оценка Отлична.

Решения по договор ДНП 04/49 от 2014 г. Единодушно приема отчета за окончателен етап с оценка Отлична.

Насочват се финансовите части към финансов контролър.

Обсъждане на отчет за първи етап на договор по конкурс 2014 г. Определяне на рецензенти за междинни отчети.

Протокол № 6 от 23.06.2016.

Решения по договори ДНП 04/2, ДНП 04/31, ДНП 04/37, ДНП 04/66, ДНП 04/67, ДНП 04/82 и ДНП 04/35 от 2014 г. Единодушно приема отчетите за окончателен етап с оценка Отлична. Насочва финансовите части към финансов контролър.

Обсъждане и оценяване на научните части на окончателни етапи на договори ДНП 04/35, ДКОСТ 01/7, ДО 02/90.

Обсъждане на финансови становища по договори от първи етап. Определяне на рецензенти за междинни отчети.

Протокол № 7 от 12.07.2016.

Решения по договори:

ДФНИ Т02/12 – Оценка Добра, ДКОСТ 01/8 - Оценка Отлична , ДКОСТ 01/5 - Оценка Добра, ДО 02/155 - Оценка Отлична.

Насочва финансовите части към финансов контролър.

Обсъждане на финансови становища по договори от първи етап. Определяне на рецензенти за междинни отчети.

Обсъждане на постъпили възражения относно финансов одити на Договори ДФНИ Т02/8, ДФНИ Е02/6, ДФНИ Т02/19 и ДФНИ Т02/6.

Оценка на дейността на ФНИ в научна област "Математика и информатика" е направена въз основа на предоставените ни 7 протокола от заседанията на Постоянната научно-експертна комисия по "Математика и информатика" (ПНЕК по МИ) за периода 22.01.2016 г. - 11.07.2016 г.

Протокол № 23 от 26.01.2016.

Решения по договор ДНП 04/7 от 2014 г. Оценка Отлична. Определяне на рецензенти за междинни отчети на 20 договора.

Предложения по доклади от ръководители на договори. Приемане за сведение на доклад на адвокатско дружество.

Протокол № 24 от 16.02.2016.

Решения по договор ДРНФ 02/14 от 2009 г. Оценка Задоволителна, поради редица недостатъци в изпълнението на договора; Възстановяване на всички непризнати разходи според финансов одит.

Договори с оценен научен отчет: ДНП 04/50 за издаване на "Serdica mathematical journal" – оценка Отлична.

Разглеждане на доклади от ръководители на договори. Разпределение на договори по програма COST.

Протокол № 25 от 15.03.2016.

Решения по договори:

ДНП 04/9 от 2014 г. Оценка на научния отчет – Отлична;

ДФНИ И02/4 от 2014 г. Оценка на научния отчет – Отлична;

ДФНИ И02/12 от 2014 г. Оценка на научния отчет – Отлична;

ДЦВП 02/1 от 2009 г. Оценка на научния отчет – Отлична.

Разглеждане на постъпили отчети.

Протокол № 26 от 07.04.2016.

Решения по договор: ДФНИ И02/4 от 2014 г. Оценка на Първи етап - Отлична. Във връзка с някои уточнения на одитора, ПНЕК ще вземе допълнително решения.

Решения по договори: ДФНИ И02/3 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Мн. Добра;

ДФНИ И02/7 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична; ДФНИ И02/7 от 2014 г. –

Оценка на Първи етап – Мн. Добра с препоръка ускоряване процедура за закупуване на апаратура през втори етап; ДФНИ И02/14 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична; ДФНИ И02/16 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Задоволителна, като решение за втори етап ще бъде взето след оценка на финансов одит.

Протокол № 27 от 10.05.2016.

Решения по договори: ДФНИ И02/4 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична, предлага Анекс към договора за финансиране за втори етап ;

ДФНИ И02/12 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична, предлага Анекс към договора за финансиране за втори етап.

Решения по договори с оценен научен отчет: ДФНИ И02/8 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична; ДФНИ И02/10 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична; ДФНИ И02/17 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична; ДФНИ И02/19 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Мн. добра; ДНП 04/24 за издаване на сп. „Математика и информатика“. Оценка на научната част – Отлична; ДНП 04/68 за издаване на сп. “Cybernetics and information technologies” . Оценка на научната част – Отлична.

Разглеждане на постъпили отчети.

Протокол № 28 от 07.06.2016.

Решения по договори: ДФНИ И02/16 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – ПНЕК ще изисква допълнителна информация за непризнати разходи ;

ДФНИ И02/13 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – ПНЕК ще изисква допълнителна информация за непризнати разходи ;

Решения по договори с оценен научен отчет: ДФНИ И02/1 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Мн. добра; ДФНИ И02/6 от 2014 г. Оценка на научен отчет – Мн. добра; ДФНИ И02/17 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Отлична; ДФНИ И02/19 от 2014 г. Оценка на Първи етап – Мн. добра; ДФНИ И02/6 от 2014 г. Оценка на научната част – Мн. Добра.

Предложения по доклади от ръководители на договори.

Протокол № 29 от 11.07.2016.

Решения по договори:

ДФНИ И02/13 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Мн. Добра ;

ДФНИ И02/8 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/5 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/3 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Мн. Добра ;

ДФНИ И02/7 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/17 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/9 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/10 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/14 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/18 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична. Приема доклад за промяна на научния колектив. ;

ДФНИ И02/19 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Мн. Добра;

ДФНИ И02/20 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Отлична ;

ДФНИ И02/2 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Мн. Добра;

ДФНИ И02/16 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Задоволителна, приемане на недопустими разходи;

ДФНИ И02/6 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Мн. добра, приемане на недопустими разходи.

ДФНИ И02/11 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Задоволителна, предложение за неизразходвани средства и разглеждане на възражение на ръководителя на проекта. Към споменатите договори се предлагат анекси за финансиране за втори етап.

ДФНИ И02/1 от 2014 г. Оценка на научна и финансови части – Мн. добра, изискване на допълнителна информация за коригиран финансов отчет.

Разглеждане на договори оценен научен отчет ДФНИ И02/15, ДО 02/135 от 2009 г. по програма COST; ДНП 04/16 за списание "Journal of Geometry and Symmetry in Physics",

ДНП 04/19 за списание "Serdica Journal of Computing", ДНП 04/22 за списание "Geometry Integrability and Quantization".

В конкурса за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016 г. в области „Математически науки и информатика“, „Физически науки“, „Химически науки“ и „Биологически науки“ от Временните научно експертни комисии по тези науки са оценени 235 проекта, от които са одобрени 69 за финансиране както следва съгласно Таблица 5.

Общата сума за финансиране на проектите възлиза на 7 883 943 лв., като са предвидени допълнително 323 943 лв. за финансиране на последния одобрен за финансиране проект.

На сайта на ФНИ са качени списъците на проектните предложения, одобрени за финансиране в научните области Математически науки и информатика, Физически науки, Химически науки и Биологически науки, съответно Н02: Математически науки и информатика (Протокол на ИС 46/1.12.2016 г.); Н08: Физически науки (Протокол на ИС 47/2.12.2016 г.) Н09: Химически науки (Протокол 47/2.12.2016 г.); Н01: Биологически науки (Протокол на ИС 47/2.12.2016 г.).

Таблица 5. Одобрени проекти в конкурса за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016 г. в области „Математически науки и информатика“, „Физически науки“, „Химически науки“ и „Биологически науки“

	Математически науки и информатика	Физически науки	Химически науки	Биологически науки
Брой одобрени проекти	16	20	16	17
Обща сума за финансиране,	1 879 195	2 224 980	1 816 900	1 962 868
Първи етап	469 798,75	556 245	454 225	490 717

Предварителен бюджет,	1 800 000	2 160 000	1 800 000	1 800 000
Първи етап	450 000	540 000	450 000	450 000
Допълнителни средства,	79 195	64 980	16 900	162 868
Първи етап	19 798,75	16 245	4 225	40 717

Заключение:

Работата на Фонда в областта “Природни науки” се управлява от Постоянната научно-експертна комисия по “Природни науки” (ПНЕК по ПН), а в областта “Математика и информатика” от Постоянната научно-експертна комисия по “Математика и информатика” (ПНЕК по МИ) . Комисиите взимат решения въз основа на рецензии както по научната, така и по финансовата част на проектите. Не разполагаме с рецензиите, но считам, че ФНИ работи с много добър контингент от рецензенти.

Дейностите на ПНЕК по ПН и ПНЕК по МИ през отчетния период включват:

- Оценяване на проектите с оценки “Задоволителна”, “Добра”, “Много Добра” и “Отлична”;
- Разглеждане на възражения на ръководителите на проектите относно взетите от комисиите решения и оценки;
- Разглеждане на становищата на рецензентите по възраженията;
- Включване по необходимост на допълнителни рецензенти по научната част;
- Изискване за допълнително становище от финансист;
- Решения за промени на колектива на проектите;
- Решения за прехвърляне на неизразходвани средства от първи към втори етап на договорите;

Работата на ПНЕК по “Природни науки” и ПНЕК по “Математика и информатика” се оценява като отлична, както и работата на ръководителите им чл.-кор. проф. Константин Хаджииванов и проф. Калинка Калоянова.

Работата на ВНЕК по „Математически науки и информатика“, „Физически науки“, „Химически науки“ и „Биологически науки“ по представените до председателя на Изпълнителния съвет на ФНИ за допускане, оценяване и класиране на проектните предложения показва, че комисиите са се придържали стриктно към Правилника на ФНИ и Методиката за оценяване и класиране на кандидатстващите проекти.

Дава се висока оценка по работата на ФНИ в области “Природни науки”, “Математика и информатика” през 2016 г.

4. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област "Технически науки"

Оценка на дейността на ФНИ в научна област „Технически науки“ е направена въз основа на предоставените 8 протокола от заседанията на Постоянната научно-експертна комисия по технически науки (ПНЕК по ТН) за периода 05.01.2016 г. - 19.07.2016 г.

Протокол от 05.01.2016.

Решения по договор ДФНИ-Т02/3 от 2012: Одобрява включване на 2-ма нови членове. Удължава срока на договора с 6 месеца

Решения по договор ДОО2-48/10.12.2008. Във връзка с направена проверка на съоръженията и оборудването е установено несъответствие в броя и местоположението на метеорологични мачти. Предлага се санкция на базовата организация и прехвърляне на наличните мачти на бенефициента.

Протокол от 09.02.2016.

Решения по договор ДФНИ-Т-02/1 от 2012: Отхвърля искане за преразпределение на средства. Препоръчва по-добра обосновка

Решения по договори ДФНИ-Е-02/16 от 2014 и ДФНИ-Е-02/1 от 2014: Разрешава прехвърляне на средства от 1ви в 2ри етап на договора

Доклади по рецензии на отчети. Приемане и оценка на отчети

Протокол от 15.03.2016.

Решения по договор ДОО2-48/10.12.2008. Счита, че въпросът има правно-юридически характер и ПНЕК не се ангажира с решение

Доклади по рецензии на отчети. Приемане и оценка на отчети

Особено мнение по оценка на договор ДФНИ-Е-02/10 от 2014

Протокол от 12.04.2016.

Решения по договор ДФНИ-Т-02/9 от 2014. Счита, че има финансов преразход от 37%, но понеже „разходът е стратегически и с дългосрочна перспектива“ ПНЕК предлага 2 варианта: нов финансов план с ФНИ, или преразхода да се поеме от базовата организация – ТУ София.

Доклади по рецензии на отчети. Приемане и оценка на отчети

Договор ДФНИ-Е-02/20 от 2014 получава „незадоволителна“ оценка, поради липса на публикации и небалансиран финансов план за 2ри етап (40% от заложената обща сума е за перо „заплащане на външни организации“).

Протокол от 10.05.2016.

Доклади по рецензии на отчети. Приемане и оценка на отчети

По договор ДТК 02/63 от 2009, ПНЕК изисква липсващи отчети от СУ "св. Кл. Охридски" и РУ „Ангел Кънчев“.

По договор ДФНИ-Т-02/12 от 2014 г. не разрешава прехвърляне на неизразходвани средства от 1ви към 2ри етап поради ниска („задоволителна“) оценка

Искане към ПНЕК по “Природни науки” отчета по договор ДФНИ-Т-021/2 от 2014 г., за да се провери дали публикациите в отчетите не са еднакви с тези от договор ДФНИ-Т-02/12 за 2014 г.

Протокол от 07.06.2016.

Разглеждане на възражения по оценки на етапи от договори. Изискване към рецензентите за писмено становище по възраженията.

Рецензиите по договор ДФНИ-Е-02/20 от 2014 са разгледани отново. Получената повторна оценка от ПНЕК по ТН е „незадоволителна“.

Протокол от 05.07.2016.

Разгледан е доклад за одит по договор ДФНИ-Т-02/04 от 2014 г. Не са признати разходи за гала-вечеря. Всички други разходи са реално извършени и се признават от одита.

По договор ДФНИ-Т-02/10 са разгледани отново: рецензиите, постъпилото възражение по тях и становището на рецензентите по възражението. ПНЕК по ТН взима решение за 3ти рецензент

Протокол от 19.07.2016.

Разгледан е доклад за одит по договор ДФНИ-Е-02/2 от 2014 г. за недопустими разходи и обяснителна записка на ръководителя на договора. ПНЕК взима решение за допълнително становище от финансист.

Разгледано е становище от финансов контрол и постъпило възражение по договор ДФНИ-Е-02/1 от 2014 г. за недопустими разходи и обяснителна записка на ръководителя на договора. ПНЕК взима решение за финансиране на 2ри етап.

Разгледано е становище от финансов контрол и постъпило възражение по договор ДФНИ-Е-02/5 от 2014 г. за недопустими разходи и обяснителна записка на ръководителя на договора. ПНЕК взима решение за становище от 3ти рецензент.

Разгледано е: становище на рецензентите по възражението на ръководителя на договор ДФНИ-Е-02/16 от 2014, оценка на 3ти рецензент по научната част и становище по въпроса за ДМА от дирекция „Държавно хранилище“. ПНЕК взима решение за финансиране на 2ри етап.

Разгледано е: становище на рецензентите по възражението на ръководителя на договор ДФНИ-Е-02/15 от 2014, оценка на 3ти рецензент по научната част и становище по въпроса за ДМА от дирекция „Държавно хранилище“. ПНЕК взима решение за финансиране на 2ри етап.

Решение за финансиране на 2ри етап се взима за договори: ДФНИ-Е-02/3, ДФНИ-Т-02/9, ДФНИ-Е-02/12, ДФНИ-Е-02/8, ДФНИ-Т-02/1

Заклучение:

Работата на Фонда в областта „Технически науки“ се управлява от Постоянната научно-експертна комисия по технически науки. Комисията взима решения въз основа

на рецензии както по научната, така и по финансовата част на проектите. Не са предоставени рецензиите, но по косвен път чрез реакцията на Комисията може да се предположи, че ФНИ работи с много добър контингент от рецензенти.

Дейността на ПНЕК по ТН през отчетния период включва:

- Оценки на проектите (от „незадоволителна“ до „отлична“)
- Разглеждане на възражения на ръководителите на проектите относно взетите от Комисията решения и оценки
- Разглеждане на становищата на рецензентите по възраженията;
- Включване по необходимост на трети рецензент по научната част;
- Изискване за допълнително становище от финансист;
- Изискване на становище от дирекция „Държавно хранилище“;
- Решения за промени на колектива на проектите.
- Решения за прехвърляне на неизразходвани средства от I към II етап;
- Проверка дали едни и същи публикации не са отчетени в 2 договора;
- Проверка на място за съответствие между заявените и наличните ДМА.

Работата на ПНЕК по ТН се оценява като отлична, както и тази на ръководителя й проф. Тодорка Владкова. Комисията дава висока оценка по работата на ФНИ в областта „Технически науки“ през 2016 г.

5. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област “Селскостопански науки”, съгласно Годишен отчет на Изпълнителния съвет на ФНИ за 2016 г.

От таблица 1 на Годишния отчет на ИС на ФНИ за 2016 г. става ясно, че размерът на прогнозния бюджет на сесията за 2016 г. в направление “Селскостопански науки” е в размер на 1 478 588 лв. или 9,73% от общия одобрен бюджет на ФНИ за 2016 г.

Конкурсна сесия „Финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016“ „Селскостопански науки“

Направление „Селскостопански науки“ е с предварителен бюджет от 1 440 000 лв., като сумата за 2016 г. е 360 000 лв.

Кандидатствали с проекти са **35** ръководители. От тях 12 проекта са минали административната проверка без забележка от комисията, а на 22 са поискани допълнителни документи. След като са представени допълнителните материали са допуснати до оценяване 33 проекта в направлението. Поради това че не са представени допълнителни документи, не е допуснат до оценяване 1 проект, а друг също не е допуснат до оценяване, поради това, че базовата организация не отговаря на

изискванията по т. 3.1.1. от Насоките за кандидатстване, като в този случай не са изисквани допълнителни документи.

Класирани са 29 проектни предложения, чиято комплексна числова оценка е равна или надвишава праговата стойност от 70 точки. От тях 16 са резервни проектни предложения, които са получили 70 или повече точки, но не са предложени за финансиране, поради изчерпване на предвидените средства за научната област „Селскостопански науки“.

След получаване на експертните оценки по всички 33 броя проектни предложения с обобщена числова оценка 70 и повече точки се класират 29 броя проекти (87.8 %), от които:

- с обобщена числова оценка от 100 до 90 точки включително – 9 броя със средна оценка 94,13 точки;

- от 89 до 80 точки включително – 17 броя със средна оценка 86,08 точки;

- от 79,5 до 70 точки включително – 3 броя със средна оценка 75,3 точки.

Проектите, които получават обобщена числова оценка под 70 точки, са 4 броя със средна оценка 67,69 точки.

Само 4 проектни предложения не са достигнали прага от 70 точки, поради не добре формулирани цели, слаб научен капацитет и др.

Финансирани са 13 проекта на обща сума 369 647 лв. за първи транш през 2016 г., като допълнителните средства са 9 647 лв.

Конкурсна сесия „Финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016“ в направление “Селскостопански науки“

Конкурсът е с предварителен бюджет от 64 000 лв. за направлението. По него са кандидатствали 7 проекта. От тях 4 са минали административната проверка без забележка от комисията, а на 2 са поискани допълнителни документи. След като са представени допълнителните материали за допуснати до оценяване 6 проекта в направлението. Не е допуснат до оценяване 1 проект, поради това, че базовата организация не отговаря на изискванията по т. 3.1.1. от Насоките за кандидатстване, като в този случай не се изискват допълнителни документи.

Класирани са 6 проектни предложения. От тях 2 са резервни проектни предложения, като те не са предложени за финансиране, поради изчерпване на предвидените средства за научната област “Селскостопански науки”. За всички проектни предложения комплексната числова оценка надвишава праговата стойност от 70 точки.

В научно направление “Селскостопански науки” класирани с обобщена числова оценка 70 и повече точки са 6 броя проектни предложения (100 %), като:

- с обобщена числова оценка над 90 точки – 2 броя със средна оценка 93,75 точки;

- с оценка от 89,5 до 80 точки включително – 4 броя със средна оценка 86,3 точки.

Финансирани са 5 проекта с обща сума 99 750 лв.

Докладите на **ВНЕК по ССН** по конкурси, обявени през 2016 г., съдържащи резултатите от проведените конкурси и класираните проекти през отчетния период, са

надлежно представени на Комисията. Представените копия от докладите по отношение на оценката и класирането на проекто-предложенията в съответните сесии показват спазване на процедурите, разписани в Правилника на ФНИ, от страна на ВНЕК по ССН през 2016 г.

Решенията на Изпълнителния съвет за определяне на проектите за финансиране и съответно размера на предоставените им средства

Предоставени са на Комисията за разглеждане копия от:

1. Протокол 46 на ИС на ФНИ от 01.12.2016 за утвърждаване на класиране на проекти от Конкурсната сесия 2016 г. по постъпни доклади на ВНЕК и решения за финансиране. В частност, Решение на ИС номер 1 за приемане на Доклада за оценяване на проектните предложения в конкурс „Фундаментални научни изследвания – 2016 г.“, в Научната област „Селскостопански науки“, утвърждаване на класирането, приема решение за финансиране на проектните предложения с 1 478 588 лв., като сумата е завишена с 9 647 лв., в съответствие с актуализирана ГОП на ФНИ за 2016 г., и кани ръководителите на одобрените проекти за подписване на договорите и превеждане на сумата за финансиране.

Правилата на изпълнителния съвет за текущ финансов контрол и отчетност по изпълнението на договорите за финансиране на научни изследвания

1. Предоставени надлежно на Комисията за разглеждане са копия от:

- Насоки и методи за оценка по процедура „Конкурс за финансиране на научни изследвания“ на ФНИ 2016 г., в които се упоменават финансовите условия, етапите на финансиране, условия за допустимост на разходите, приложим режим на държавните помощи, финансово изпълнение на проектите и плащане, наблюдение на изпълнението на проектите и т.н.
- Общодостъпно е и „Ръководство за Отчитане финансовото изпълнение на договори по научно-изследователските проекти по конкурсни сесии на ФНИ“.
- Указания за отчитане на договорите за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдените акции по Европейска Програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологиите COST.
- Указания за отчитане на договорите за „Процедура за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България“.

Справка за изпълнението и отчитането на финансираните проекти през отчетния период по образец съгласно приложение № 3

Изискуемата справка (виж по-долу) показва фактическото изпълнение на финансирани проекти от предходни периоди с направление „Селскостопански науки“.

Анализът на изпълнението по зададените критерии и наукометрични показатели показва следното:

- а) Констатира се относително добро участие на млади учени и докторанти в проектите;
- б) Констатира се добро ниво на изпълнение на проектите според поставените оценки:

Годишен отчет, ФНИ 2016: 9 броя междинни отчета по сключени договори от конкурс „Финансиране на фундаментални научни изследвания – 2014“ със следните оценки:

- Отлична оценка – 4 проекта;
- Много добра оценка – 2 проекта;
- Добра оценка – 1 проект;
- Незадоволителна оценка – 2 проекта.

След оценка на финансов контрол, финансирани за втори етап, съобразно оценките за първи етап, са 7 проекта с обща сума 495 658,65 лв.

През 2016-та година **ПНЕК Селскостопански науки** разглежда, обсъжда и оценява **4 броя окончателни отчети** с общо финансиране 413 653,95 лв. – един от конкурс „Насърчаване на научните изследвания в приоритетни области (Тематичен конкурс), 2009 г.“, един по програма BiodivERsA и два по програма COST.

Разгледани, обсъдени и оценени са и отчетите по **15 договора от конкурс „Българска научна периодика – 2014 г.“** на обща стойност 81 000 лв. По 11 от тях е приета оценка „отличен“, по 3 – оценка „много добър“ и един отчет е приет с оценка „добър“. Общата стойност на финансирането на тези проекти е 81 000 лв.

в) Въпреки горепосочените резултати, много малко са публикации или липсата на такива в специализирани научни издания с импакт-фактор и импакт-ранк, както и патенти.

**Табл 6. СПРАВКА
ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕТО И ОТЧИТАНЕТО НА ФИНАНСИРАНИТЕ ПРОЕКТИ ЗА 2016 ГОДИНА КЪМ ПНЕК ПО СЕЛСКОСТОПАНСКИ НАУКИ**

Наименование на конкурса/ година на обявяване ¹	Общ брой договори за изпълнение на проекти ²	Етап на изпълнение : междинен / окончателен	Брой докторанти участващи и в изпълнението на договори	Брой млади учени участващи и в изпълнението на договори	Брой договори изпълнени в срок	Брой завършили договори	Брой договори с отлична оценка на резултатите ³	Брой прекратени договори	Предоставени финансови средства в отчетната година (в лева)	Общо предоставени финансови средства за конкурса (в лева)	Брой научни публикации, резултат от приключили или проекти в т.ч. в издания с импакт фактор и импакт ранг(...)	Брой патенти, резултат от приключили проекти, в т.ч. регистрирани патентни заявки (...)	ЗАБЕЛЕЖКА
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
Конкурс "Насърчаване на научните изследвания в приоритетни области (Тематичен конкурс), 2009 г.	1	окончателен	3	3	1	0	0	0	0	212 407,95	2	0	бройката млади учени съдържат и докторантите

Национално съфинансиране по програма COST за сътрудничество в областта на науката и техниката - 2010 г.	2	окончателен	2	8	2	0	1	0	0	13 750	0	0	бройката млади учени съдържат а и докторантите
Национално съфинансиране на научен проект "SIGNAL" по Седма рамкова програма на Европейската комисия - 2012 г.	1	окончателен	1	4	1	0	0	0	0	87 496	0	0	бройката млади учени съдържат а и докторантите
Конкурс за финансиране на научни изследвания в приоритетните области - 2014 г.	9	междинен	18	44	9	0	4	0	119523,40	1 264 386	X	X	бройката млади учени съдържат а и докторантите

"Българска научна периодика" - 2014 г.	15	окончат елен	0	0	15	0	11	0	0	31 000	X	X	
--	----	--------------	---	---	----	---	----	---	---	--------	---	---	--

Забележки:

¹ Описват се поименно всички конкурсни сесии, в които финансираните научно изследователски проекти са оценени от постоянните научно експертни комисии през отчетната година

² Броят договори от колона 2 представлява сумата от броя договори в колони 6, 7 и 9, независимо от етапа на изпълнение отразен в колона 3.

³ Броят договори от колона 8 представлява броя приключили изпълнението си договори получили отлична оценка от съответната НЕК

Изготвил:

младши експерт Любомира

Христова

Списък на изградените през отчетния период научни инфраструктури, които са в резултат на изпълнението на програми и проекти, финансирани от Фонда

Изискуемият списък не е предоставен на Комисията.

Списък на научните резултати (патенти, публикации, модели, алгоритми, програми, методологии и др.) през отчетния период, които са в резултат на изпълнението на проекти, финансирани от Фонда

Протоколи от заседанията на ПНЕК по ССН за оценка на приключилите проекти

Предоставени са на Комисията протоколи от Заседания на ПНЕК през 2016 г., в които се отразява фактологията, съдържаща доклада на докладчиците на проектите, предложенията за тяхното финансиране и т.н.

Въпреки представеният списък научните публикации (виж по-долу) от него не може да се прецени за кои проекти става въпрос, постигнати ли са набелязаните цели, има ли реален социално-икономически ефект и т.н.

В Таблица 7 по-долу се предоставя опис на проектите, които са на окончателен или междинен етап и оценявани от ПНЕК по селскостопански науки през 2016 г.

Таблица 7. Опис на проектите оценявани от ПНЕК по „Селскостопански науки“, за изминали периоди, предоставени за разглеждане на Комисията

Договор	Ръководител Отчет (година)	Оценка на проекта – научна и финансова част	Публикации/ Патенти
ДКОФ7РП 02/21	Доц. Марияна Любенова		В национални конференции и симпозиуми – 11 излезли от печат; подадени за печат – 3; 1 ръководство за работа; 1 монография.
ДКОФ7РП 02/22	Доц. Стефан Шилев	Няма справка за ДМА-2 етап; разходи за труд на лица, невключени в колектива, липса на финансов одит.	3 доклада на COST конференции; 3 дипломни работи, списък с публикациите не се представя
ДКОФ7РП 02/25	Доц. Славчо Славов	Прекратяване на договора, поради неполучено финансиране през 2012 г.	
ДФНИ	Доц. Татяна	Непризнати разходи;	Не се упоменават,

Е02/4 от 2014 г.	Орехова	Спира финансирането поради незадоволителна оценка по финансова и научна част	единствено доклад на научна конференция несвързана с тематиката.
ДФНИ Б02/18 от 2014 г.	Доц. Марина Станилова	Непризнати разходи; Нов финансов одит на разходната част	Брошура 1, доклади и постер-ни презентации, 1 ИФ/ 1 он-лайн
ДФНИ Б02/2 от 2014 г.	Доц. Петко Машков	Приема се само финансовата част, научната е с Отлична оценка.	Упоменато е, че са публикувани в международни издания
ДФНИ Б02/4 от 2014 г.	Доц. Стойка Машева	Приема се с отлична оценка	17 публикации (вкл. 7 под печат); 2 в ИФ; 2 дисертации
ДФНИ Б02/8 от 2014 г.	Проф. Виолета Великова	Приема се с отлична оценка	Публикации/ доклади 9 – 2 в реф.издания, 7 в конференции
ДФНИ Б02/21 от 2014 г.	Доц. Атанаска Тенева	Оценка на научната част – незадоволителна, но възнаг-ражденията са изплатени; неизразходвани средства за апаратура/ оборудване	Не се признават статиите, представени от колектива, няма други публикации.
ДФНИ Б02/7 от 2014 г.	Проф. Стефан Цаковски	Приет с оценка ‚Много добра‘, насочен към финансов контролър	2: една в ИФ списание и 1 от конференция
ДФНИ Е02/14 от 2014 г.	Проф. Марио Митов	Приет с оценка ‚Много добра‘, финансовата част е одитирана.	8 публикации с висок ИФ: 24,805
ДНП 04/52	Проф. Димитър Иванов	Приетът е приет с оценка ‚Отличен‘	Значителен брой публикации
ДНП 04/53	Доц. Димитър Николов	Приетът е приет с оценка ‚Отличен‘	4 книжки отпечатани
ДНП 04/55	Проф. Христо Цаков	Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е.	Представени книжки
ДНП 04/87	Проф. Димитър Греков	Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е.	Представени книжки

ДНП 04/88	Проф. Димитър Греков	Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е.	Представени книжки
ДФНИ Б02/27 от 2014 г.	Доц. Величка Гочева	Липсват изводи от резултатите, и справка за докторанти	5 статии без ИФ
ДНС7РП 01/11 от 2012	Доц. Ива Апостолова	Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е.	5 абстракта от международни конгреси
ДНП 04/41	Проф. Димитър Николов	Приетът е приет с оценка ,Отличен'. Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е	Издадени 6 книжки.
ДНП 04/47	Проф. Димитър Николов	Приетът е приет с оценка ,Отличен'. Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е	Издадени 6 книжки.
ДНП 04/63	Проф. Веселин Брезин	Приетът е приет с оценка ,Отличен'. Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е	Издадени 3 книжки: 13 статии и сборник от доклади
ДНП 04/69	Проф. Христо Цаков	Приетът е приет с оценка ,Отличен'. Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е	Книжка с 22 статии от смесени колективи
ДНП 04/21	Проф. Снежан-ка Дончева	Финансовата част не е прегледана от финансов одитор – насочена е	Представени са всички книжки на списанието.
ДНП 04/40	Проф. Димитър Николов	Финансовата част не е прегледана от фин. контролър – насочена е	4 книжки на списанието
ДНП 04/54	Проф. Димитър Николов	Финансовата част не е прегледана от фин. контролър – насочена е	6 книжки на списанието
ДНП 04/6	Нина Иванова	Финансовата част не е прегледана от фин. контролър – насочена е	4 книжки на списанието

ДНП 04/23	Проф. Михни Стоянов	Финансовата част не е прегледана от фин. контролър – насочена е	4 книжки на списанието
ДТК 02/1 от 2010 г.	Проф. Николай Динев	Финансовата част не е прегледана от фин. контролър – насочена е	Общо 54 публикации: с ИФ:3; в реферирани -15; сборници -5; конгреси -5; монография -1 и др.
ДНП 04/71	Доц. Иван Симеонов	Финансовата част не е прегледана от фин. контролър – насочена е	4 книжки на списанието

Въз основа на представените документи от страна на ФНИ към Комисията, в частта за направление „Селскостопански науки“, могат да се обобщят следните заключения:

Положителни тенденции

- Очевидни са усилията да спазват изискванията на Правилника на ФНИ в частта, засягаща приема на проектите по обявените конкурси (ВНЕК).

- В работата на **ВНЕК по ССН съгласно доклади от председателя на ВНЕК**

От представените доклади на председателя на ВНЕК към председателя на Изпълнителния съвет на ФНИ за дейността на ВНЕК, става ясно, че при допускане, оценяване и класиране на проекто-предложенията, членовете са се придържали стриктно към *Правилата за работа на ПНЕК към ФНИ* и нейните вътрешни правилата, както и към *Правилника на ФНИ* и *Методиката за оценяване и класиране на кандидатстващите за финансиране проекти*, утвърдена от ИС на ФНИ. ВНЕК по ССН е конституирана с решение на ИС на ФНИ през август 2016 г. за допускане, оценяване и класиране на класираните научни проекти, участващи в процедурата по „Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016 г.“ и по „Конкурс за финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016 г.“. Допуснатите проекти са оценявани безпристрастно и в съответствие с изискванията на Правилника на ФНИ и Насоките и методиката за оценка по процедурата на конкурса. Спазва се процедурата за оценяване на допуснатите проекти, като на всеки оценител се изпраща пакет от документи: *заповед на управителя на ФНИ от 2016 г. за обявяване на конкурса и откриване на конкурсната процедура*; *Публичната обява на ФНИ за конкурса*; *Насоките за кандидатстване по съответния конкурс*; *Правилник на ФНИ*; *Методика за оценяване и класиране на кандидатстващите за финансиране проекти*.

- Относно работата на **ПНЕК по ССН** от прегледа на **протоколите от редовните заседания, проведени през 2016 г.**, и докладите по приключили проекти или такива на междинен етап:

- В докладите на докладчиците по отделните проекти се забелязва аналитичност при разглеждане на научните резултати от проекта, както и в много случаи градивна критика към авторските научни колективи.

- Проектите се подлагат на външен финансов одит, а спорните се одитират повторно от финансовия одитор на ФНИ.

Недостатъци

- **Недостиг на информация**

✓ В докладите на **председателя на ВНЕК по ССН** се описва фактологията, включително процедурите и нормативните документи, в рамките на които работи ВНЕК по ССН. Комисията, обаче, не може да се произнесе за обективността на ВНЕК и нейните членове относно одобряването на проектопредложенията по всяка сесия, тъй като не разполага с протоколите от заседанията на ВНЕК за двата конкурса по фундаментални изследвания и млади учени и съответните доклади на всеки докладчик за получените оценки на рецензентите на проектопредложенията (чл. 7 на Правилата за работа на ВНЕК).

✓ Липсват доклади или констатации относно вида и използването на научната инфраструктура или оборудване, закупени с финансови средства по вече одобрените и приключили проекти от предходни сесии.

✓ Не може да се прецени дали е подобрена ситуацията, която бе отбелязана още през предходния отчетен период от председателя на ПНЕК по ССН проф. Георгиев, че е необходимо да се прецизират (и постоянно актуализират) по-добре правилата за оценка на отчетите на проектите от ПНЕК.

Списък на научните резултати през отчетния период, използвани в иновационни проекти

Изискуемият списък не е предоставен на Комисията.

Препоръки за подобряване работата на комисиите в направление „Селскостопански науки”, след направеният анализ за 2016 г.

- Да се прецизира работата на председателите на ВНЕК, за да не се допускат неперспективни проекти, които в последствие се спират след първия етап на изпълнение, но с получени възнаграждения от участниците в колектива.

- Да се увеличат финансовите средства за нормално функциониране на ФНИ, но не само за конкурси за проекти в областта на фундаменталните научни изследвания - например в конкурсната сесия за ССН за 2016 г. от общо оценени 33 проектни предложения се класират 29 проекти (87.8%), от които са финансирани само 13, а въпреки високата оценка на проекти (над 70 изискуеми точки) са останали недофинансирани 16 проекта. Това довежда до демотивация на научните колективи, и особено при конкурсите за подкрепа на млади учени, за двустранно сътрудничество и за съфинансиране на международни проекти и програми.

- Да се осигури **възможност за независимо и обективно оценяване и мониторинг на проекти** и функциониране на Фонда – както вътрешно административно звено за мониторинг, анализ и отчитане на изпълняваните проекти и дейности по конкурси, така и външно оценяване. Все още остава усещането за потенциален конфликт на интереси, така например председателят и зам.-председателят на ПНЕК „Селскостопански науки“ в момента извършват и оценка на проекти по конкурсите от 2016 г. за фундаментални науки и млади учени, когато са изпълнявали задълженията си на председател и зам.-председател

на ВНЕК „Селскостопански науки“ през 2016 г., т.е. съществува вероятност за пристрастие по отношение на определено поднаправление (по-специално изследвания в областта на генетиката, селекцията и биотехнологиите, които са застъпени в 5 проекта от общо 13 одобрени и финансирани в научна сесия фундаментални изследвания през 2016 г.).

- Подобряване на качествения състав на рецензентите на проектите, което може да се постигне с увеличаване размера на материалното стимулиране и строг контрол върху избора на рецензентите.

6. Изводи от предоставената от ФНИ документация за финансираните научни проекти по конкурса за фундаментални научни изследвания в Научна област "Здравеопазване и спорт"

Конкурс „Финансиране на фундаментални научни изследвания - 2016 г.“ по научни области

Биологически науки

Постъпили са 80 проектни предложения и едно прехвърлено от научно направление „Медицински науки“ поради техническа грешка. При проверка за административно съответствие и допустимост са констатирани несъответствия в 20 броя проектни предложения (25%). След допълнително предоставени документи и корекции до оценяване са допуснати 80 броя (100%). След получаване на експертните оценки по всички проекти с обобщена числова оценка 70 и повече точки са класирани 76 проекти (92,5%).

Съобразно предварителния бюджет по конкурса за Научно направление „Биологически науки“ – 1 800 000 лв. ВНЕК по “Биологически науки” е предложил на Изпълнителния съвет на Фонд „Научни изследвания“ да бъдат финансирани 17 проектни предложения, всяко от които с получена обобщена числова оценка над 96 точки (21,25%) на обща стойност 1 962 868 лв., което предложение е утвърдено, съгласно Протокол на ИС 47/2.12.2016 г.

След получаване на експертните оценки по всички 80 проектни предложения, допуснати до оценяване с обобщена числова оценка 70 и повече точки, са класирани 76 проекти (95%), от които:

- с обобщена числова оценка от 100 до 90 точки включително – 43 броя със средна оценка 94,8 точки;
  - от 89,5 до 80 точки включително – 27 броя със средна оценка 85,4 точки;
  - от 79,5 до 70 точки включително – 6 броя със средна оценка 77 точки.
- Проектите, за всеки от които е получена обобщена числова оценка под 70 точки са 4 броя със средна оценка 56,6 точки.

Медицински науки

В направлението са постъпили общо 47 проектни предложения, от които едно е прехвърлено в научно направление „Биологически науки“ поради техническа грешка при входирането. Общ брой проектни предложения в направлението – 46. При проверка за административно съответствие и допустимост са констатирани несъответствия в 13 проектни предложения (28,26%) След допълнително предоставени документи и корекции до оценяване са допуснати допуснати 45 (97,8%).

След извършената процедура по класиране от разпределените към ВНЕК по “Медицински науки” 45 проекта са класирани 40 проектни предложения, всяко от които с комплексна оценка равна или надвишаваща 70 точки, от които:

- с обобщена числова оценка от 100 до 90 точки включително – 29 броя със средна оценка 95,8 точки;
- от 89,5 до 80 точки включително – 8 броя със средна оценка 84,6 точки;
- от 79 до 70 точки включително – 3 броя със средна оценка 75,6 точки.

Проектите, които са получили обобщена числова оценка под 70 точки, са 5 със средна оценка 55,9 точки.

Съобразно предварителния бюджет на направлението – 1 800 000 лв. ВНЕК по медицински науки е предложил за финансиране 16 проектни предложения с получена обобщена числова оценка над 95 точки (34,78%) с обща стойност на финансирането – 1 888 000 лв., което предложение е прието съгласно Протокол на ИС 48/5.12.2016 г.

Решенията на Изпълнителния съвет за определяне на проектите за финансиране и съответно размера на предоставените им средства

Предоставено на Комисията за разглеждане е копие от Протокол 46 на ИС на ФНИ от 01.12.2016 за утвърждаване на класиране на проекти от Конкурсната сесия 2016 г. по постъпили доклади на ВНЕК и решения за финансиране.

В частност, Решение на ИС за приемане на Доклада за оценяване на проектните предложения в конкурс „Фундаментални научни изследвания – 2016 г.” в Научната област „Биологически науки” утвърждаване на класирането, приема решение за финансиране на проектните предложения с 1 960 868 лв., като сумата е завишена с 160 868 лв., а в научна област “Медицински науки”, утвърждаване на класирането, приема решение за финансиране на проектните предложения с 1 888 000 лв., като сумата е завишена с 88 000 лв., в съответствие с актуализираната Годишна оперативна програма на ФНИ за 2016 г., и кани ръководителите на одобрените проекти за подписване на договорите и превеждане на сумата за финансиране.

Правилата на Изпълнителния съвет за текущ финансов контрол и отчетност по изпълнението на договорите за финансиране на научни изследвания

Предоставени надлежно на Комисията за разглеждане са копия от:

- Насоки и методи за оценка по процедура „Конкурс за финансиране на научни изследвания” на ФНИ 2016 г., в които се упоменват финансовите условия, етапите на финансиране, условия за допустимост на разходите, приложим режим на държавните помощи, финансово изпълнение на проектите и плащане, наблюдение на изпълнението на проектите и т.н.
- Общодостъпно е и „Ръководство за Отчитане финансовото изпълнение на договори по научно-изследователските проекти по конкурсни сесии на ФНИ”.
- Указания за отчитане на договорите за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейска Програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологиите COST.
- Указания за отчитане на договорите за „Процедура за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България”.

Приложена е справка за изпълнението и отчитането на финансираните проекти през отчетния период по образец съгласно приложение № 3.

През 2016 г. Постоянната научно-експертна комисия по "Биология и медицински науки" разглежда, обсъжда и приема 21 междинни отчета по сключени договори от конкурс „Финансиране на фундаментални научни изследвания – 2014“ и един от конкурс „Финансиране на фундаментални научни изследвания – 2012“ със следните оценки:

- С отлична оценка – 14 проекта;
- С много добра оценка – 4 проекта;
- С добра оценка – 3 проекта;
- С незадоволителна оценка – 1 проект.
-

След получаване на становища от финансов контрол финансирани за втори етап съобразно оценките за първи етап са 15 проекта с обща сума 1 215 237 лв.

Съгласно представената справка за оценка на финансирани проекти от предходни периоди в направление „Биология и медицински науки“ и предоставените протоколи от ПНЕК по БМН беше направен анализ на изпълнението по зададените критерии и наукометрични показатели, който показва следното:

1. В изпълнение на 21 оценявани проекта по конкурс "Финансиране на фундаментални научни изследвания в приоритетни области", 2014 са се включили 113 млади учени, като 47 от тях са докторанти. Констатира се относително добро участие на млади учени и докторанти в проектите - средно 5,4 на проект;

2. Констатира се добро ниво на изпълнение на проектите според поставените оценки, 14 (66,57%) са оценени с отлични оценки и 4 (19%) с много добра оценка.

3. Предоставен е за етапно отчитане на проектите списък с общо 42 публикации в реферирани списания, като голяма част от тях са в списания с импакт фактор (71,43%). Вероятно това е частичен и непълен списък, липсват някои публикации в медицинските науки.

4. Представени са 7 протокола за дейността и решенията на Постоянната научно-експертна комисия по "Биология и медицински науки".

Списък на изградените през отчетния период научни инфраструктури, които са в резултат на изпълнението на програми и проекти, финансирани от Фонда

През изминалия период няма предоставена справка за изградени инфраструктури.

Списък на научните резултати (патенти, публикации, модели, алгоритми, програми, методологии и др.) през отчетния период, които са в резултат на изпълнението на проекти, финансирани от Фонда

Представен е списък с 42 публикации, от които в списания с импакт фактор са 30, 9 са в списания с SJR индекс, и 3 са без импакт фактор, като едната от тях е глава от книга. Прави впечатление, че 7 от публикациите са в списания с висок импакт фактор над 3, а 23 са с импакт фактор до 3. На базата на предоставения списък и липсата на аналитичен доклад от страна на ПНЕК е трудно да се оцени научната и социална значимост на получените резултати.

Протоколи от заседанията на ПНЕК по БМН за оценка на приключилите проекти

През 2016 г. Постоянната научно-експертна комисия по „биология и медицински науки“ разглежда, обсъжда и оценява окончателни отчети – 4 броя от конкурс „Българска научна периодика“ на обща стойност 23 000 лв. със следните оценки:

- С отлична оценка – 2 проекта;
- С много добра оценка – 2 проекта.

През този отчетен период няма други окончателно приключили проекти.

В таблица 8. по-долу се предоставя опис на проектите, които са са оценявани от ПНЕК по “Биология и медицински науки” през 2016 г. Предоставени на Комисията са 7 протоколи от заседания на ПНЕК през 2016 г., в които се отразява фактологията, съдържаща докладите на докладчиците на проектите, оценките, предложенията за тяхното финансиране. Според протоколите на ПНЕК са разгледани и приети окончателните отчети на 3 проекта от конкурс „Българска научна периодика“, ДНП-04-12, ДНП-04-65, и ДНП-04-84 съгласно приложената по-долу таблица.

В допълнение са разглеждани молби от ръководителите на научни проекти за удължаване срока на изпълнение на проекта, преразпределение на средствата по пера, промяна в състава на научните колективи. Разгледани са и финансовите отчети по два проекта от преди 2014 г. ДМУ-03-63/2011 и ДЦВП02-2-2009, като е гласувано решение да бъде финансиран втори етап на проектите.

Таблица 8. Опис на проектите, които са са оценявани от ПНЕК по “Биология и медицински науки” през 2016 г.

	Договор	Ръководител Базова организация	Оценка на проекта – научна и финансова част	Финансов одит
1	ДФНИ- БО2- 3/2014	Проф. Д-р И. Търнев, МУ- София	Отлична	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
2	ДФНИ- БО2- 25/2014	Доц. И.Русев, БАН	Отлична	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
3	ДФНИ- БО2-	Доц. Р. Цонева, БАН	Отлична	Приема становището, да

	5/2014			бъде финансиран,
4	ДФНИ- Б02- 17/2014	Проф. Л.Георгиева, МУ- София	Отлична	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
5	ДФНИ- Б02- 23/2014 г.	Проф. Д. Петкова, БАН	Отлична	Прието становище, решение за финансиране
6	ДФНИ- Б02- 9/2014 г	Проф. Л. Аврамов, БАН	Отлична	
7	ДФНИ- Б02- 13/2014 г.	Акад. Р. Панков, СУ	Отлична	Прието становище, решение за финансиране
8	ДФНИ- Т02- 21/2014 г.	Доц.И.Димитров, БАН	Отлична	Прието становище, решение за финансиране
9	ДФНИ- Б02- 15/2014 г.	Доц. М. Драгнева, МУ-София	Отлична	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
10	ДФНИ- Т02- 11/2014 г.	Доц. И. Жекова, БАН	Отлична	Прието становище, решение за финансиране
11	ДФНИ- Б02- 12/2014 г.	Проф. Г. Петрова МУ-София	Отлична	Прието становище, решение за финансиране
12	ДФНИ- Б02- 14/2014	Доц.М.Попова, БАН	Отлична	

	г.			
13	ДФНИ- Б02- 30/2014 г.	Доц. Р.Александрова	Отлична	
14	ДФНИ- Б02- 19/2014 г.	Доц. Ц. Тончев, МУ-Варна	Мн. Добра/ оценки на резезентите, отлична ?!	
15	ДФНИ- Б02- 17/2014 г.	Доц. С.Стойнев, БАН	Мн. Добра Много добра, и незадоволителна, Назначен суперрецензент, след преоценка	Прието становище, решение за финансиране
16	ДФНИ- Б02- 6/2014 г.	Проф. В. Миланова, МУ- София	Мн. добра	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
17	ДФНИ- Б02- 7/2014 г.	Доц. М. Марудова Написано е М. Драгнева Грешка в името на ръководителя ПУ/ СУ	Мн. добра	
18	ДФНИ- Т02- 25/2014	Доц. И. Иванов, МУ-София	Мн. добра	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
19	ДФНИ- Б02- 10/2014	Проф. Н. Бояджиева, МУ-София	Добра	Приема становището, да бъде финансиран, недопустимите

	г.			разходи да бъдат приспаднати през 2 етап
20	ДФНИ-Б02-11/2014 г.	Проф. Л. Антонов, БАН	Добра	Прието становище, решение за финансиране след научен отчет
21	ДМУ-03-63/2011	Д-р Р. Зидарова, СУ	Добра Финансов отчет, да се финансира на 2 етап	
22	ДЦВП02-2-2009	Проф. К.Троев,	Отлична – Приема финансов да се финансира на 2 етап	
23	ДНП 04/84	Акад. А. Гълъбов, БАН	Мн. добра	
24	ДНП 04/65	Проф. Б. Георгиев	Отлична	
25	ДНП 04/12	Чл. Кор. Й.Йорданов	Мн. добра	

- **Общо заключение относно работата на ПНЕК по БМН от прегледа на протоколите от редовните заседания на ПНЕК по БМН, проведени през 2016 г., и докладите на докладчиците в ПНЕК по проекти на междинен етап:** Комисията подкрепя заключенията, представени в Годишния доклад на ФНИ за 2016 г. На основа представените документи от страна на ФНИ към Комисията, в частта за направление “Биологични и медицински науки”, могат да бъдат отбелязани както положителни, така и отрицателни тенденции.

Положителни тенденции

- Представената информация от страна на ФНИ е по-пълна и по-подредена, в сравнение с тази, представена за оценка на дейността през 2015 г. и предходните конкурси.

- От представените доклади на председателя на ВНЕК към председателя на Изпълнителния съвет на ФНИ за дейността на ВНЕК, става ясно, че при допускане, оценяване и класиране на проектопредложенията, членовете са се придържали стриктно към *Правилата за работа на ПНЕК към ФНИ* и нейните вътрешни правилата, както и към *Правилника на ФНИ* и *Методиката за оценяване и класиране на кандидатстващите за финансиране проекти*, утвърдена от ИС на ФНИ.

- Представени са 7 протокола от заседанията на ПНЕК през 2016. Добро впечатление прави системния, обективен и критичен подход в дейността на ПНЕК.

- При разминаване на оценките на отделните рецензенти относно изпълнение на проектите, проектът се дава на суперрецензент. В докладите на докладчиците по отделните проекти се забелязва аналитичност при разглеждане на научните резултати от проекта, както и критичност към авторските научни колективи където е необходимо.

- Проектите се подлагат на финансов одит преди финансиране на следващ етап, като е дадена възможност и за външен финансов одит, както е дадена възможност и за оспорване на някои от заключенията от финансовия одит относно допустимостта на разходите, като спорните точки се одитират повторно след обжалване от страна на ръководителите на проектите, след което ПНЕК взема решение.

- Поради забавянето с финансовите одити на проектите през 2016 г. са приключени само три договора от предните години. За ускоряване на финансовите одити ИС взема решение за осъществяване на финансови одити на финансовите отчети от външни регистрирани експерт-счетоводители. Освен това е поискано съдействие от МОН за подпомагане на тази дейност на ФНИ, за да бъдат одитирани и приключени договорите от предходни години.

Недостатъци

- Недостатъчна е информацията относно вида и използването на научната инфраструктура или оборудване, закупени с финансови средства по вече одобрените и приключили проекти от предходни сесии.

- Все още не се публикуват на страницата на ФНИ резултатите от процеса на оценка на проектите, протоколите на ВНЕК по отношение на всяка конкурсна сесия или протоколите от заседанията на ПНЕК и обсъждането на рецензиите на експерт от нейния състав и на външен рецензент на отчета на междинен етап и/или на краен отчет за изпълнението на договор, финансиран от Фонда

- Все още е трудно да се прецени доколко одобрените и финансирани проекти отговарят на дадените им оценки както по отношение на изискванията за тежестта на публикациите, така и по отношение на социално-икономическия ефект от реализирането на проекта (в това отношение липсва аналитичност в докладите на докладчиците по проектите в ПНЕК).

- Налице са някои технически неточности при оформяне на документите.

Препоръки за подобряване работата на комисиите в направление “Биологични и медицински науки” и ФНИ, след направения анализ за 2016 г.

- Да се увеличат финансовите средства за нормално функциониране на ФНИ, но не само за конкурси за проекти в областта на фундаменталните научни изследвания.

- Прави впечатление големият брой проектни предложения от *Конкурс за финансиране на фундаментални научни изследвания – 2016 г.*, класирани с високи оценки в направление “Биологически науки”, като 43 са с много високи оценки (средна оценка 94,8 т.), но само 17 от тях са финансирани, а 26 не са финансирани, поради недостатъчното финансиране предвидено за това направление. В направление “Медицински науки”, от общо

45 допуснати за оценка проекти, тези с отлична оценка (средна оценка 95.8) са 29 предложения, но средствата са достатъчни за финансиране само на 16 от тях, и 13 остават без финансиране. Това от една страна показва наличието на научни колективи, които могат да генерират научни резултати от високо ниво, но от друга - невъзможността да бъдат финансирани своевременно, което би довело до демотивация и изтичане на квалифицирани учени в чужбина.

- Да се увеличи размерът на финансирането в конкурсите за млади учени във високотехнологични области като “Биологични и медицински изследвания”.

- Броят на проектните предложения в “Конкурс за финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016 г.” са относително малко - 10 в област “Биологически науки” и 4 в област “Медицински науки”. Тази тенденция, на фона на високия интерес към тези направления в “Конкурса за фундаментални изследвания – 2016”, вероятно се дължи на относително малкия размер на финансирането по този конкурс за сферата на биологически и медицински науки, за да могат да се постигнат значими научни резултати (до 20 000 лева на проект и общ бюджет за направлението 80 000). От друга страна констатацията е симптоматична и вероятно показател за вече намаления брой на младите учени в тези области в България, както и за намалената мотивация за самостоятелна научна дейност поради липса на достатъчни възможности и перспективи за кариерно развитие.

7. Изводи от предоставената от ФНИ документация и информация относно дейност на ВНЕК по конкурс „Финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016“

Конкурсът за финансиране на научни изследвания на млади учени, проведен от Фонд „Научни изследвания“ през 2016 г. е открит със Заповед № РД01/27 от 29.06.2016 г. на основание чл. 24 от Закона за насърчване на научните изследвания. Предвиденият общ бюджет е в размер на 800 000 лв. като минималната сума за всеки проект е 10 000, а максималната – 20 000 лв. Критериите за допустимост са ясно дефинирани и са съсредоточени в следните направления:

- Допускане и финансиране на изследвания в съответствие с Националната стратегия за научни изследвания;
- Актуалност и значимост на научната проблематика;
- Съпоставимост на националните, регионалните и европейските приоритети в областта на научните изследвания;
- Качество на научните изследвания – предмет на проектите;
- Очаквани резултати, свързани с нови знания и практическо прилагане или решаване на социални проблеми;
- Законосъобразност, икономичност, целесъобразност и балансираност на разходите.

Конкурсната процедура е насочена към финансиране на проекти от висши училища и научни организации.

Процедурата за оценка на проектните предложения включва проверка на административното съответствие и допустимостта на предложенията и научна и техническа (финансова) оценка. Оценките, класирането и одобрението на проектните предложения са представени в докладите на ВНЕК по научни области пред ИС на ФНИ.

Постъпилите проектни предложения по конкурса за финансиране на научни изследвания на млади учени са общо 58, разпределени по научни области както е представено в таблица 9.

Таблица 9. Оценени и класирани проектни предложения от конкурс за финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016 г.

Научна област	Брой проекти	Искано финансиране	Предвиден предварителен бюджет
Биологически науки	10	200 000 лв.	80 000 лв.
Математически науки и информатика	3	59 280 лв.	80 000 лв.
Медицински науки	4	75 000 лв.	80 000 лв.
Науки за земята	3	50 000 лв.	40 000 лв.
Обществени науки	4	77 650 лв.	72 000 лв.
Селскостопански науки	6	119 750 лв.	64 000 лв.
Технически науки	12	235 851 лв.	136 000 лв.
Физически науки	2	34 300 лв.	96 000 лв.
Химически науки	12	233 250 лв.	80 000 лв.
Хуманитарни науки	2	39 880 лв.	72 000 лв.
ОБЩО	58	1 124 961 лв.	800 000 лв.

Както е видно от Таблица 9 най-много на брой проектни предложения и най-голяма конкуренция за финансиране на постъпилите проекти е налице в научните области „Технически науки“, „Химически науки“ и „Биологически науки“. Съответно в тези области предвиденият предварителен бюджет е недостатъчен. В рамките на класиранията в тези области са съставени листи с резервни проекти. В други научни области като „Математически науки и информатика“, „Физически науки“ и „Хуманитарни науки“, броят на постъпилите предложения и исканото финансиране е малко и съответно предвиденият бюджет остава неизразходван, с възможности да бъде прехвърлен към научни области, в които са постъпили и класирани повече проектни предложения.

Съгласно протоколи № 44/25.11.2016 г., № 45/29.11.2016 г. и № 47/02.12.2016 г. от заседанията на Изпълнителния съвет на ФНИ, на базата на докладите на ВНЕК по отделните научни области са утвърдени за финансиране общо 37 проекта, разпределени по научни области, както е представено в таблица 10.

Таблица 10. Одобрени за финансиране проектни предложения по конкурс за финансиране на научни изследвания на млади учени – 2016 г.

Научна област	Брой проекти	Одобрено финансиране	Забележка
Биологически науки	4	80 000 лв.	-
Математически науки и информатика	3	59 280 лв.	Неизразходван бюджет 20 720 лв.
Медицински науки	4	75 000 лв.	Неизразходван бюджет 5 000 лв.
Науки за земята	3	50 000 лв.	Допълнителен бюджет 10 000 лв.
Обществени науки	4	77 650 лв.	Допълнителен бюджет 5 650 лв.
Селскостопански науки	4	79 800 лв.	Допълнителен бюджет 15 800 лв.
Технически науки	7	138 991 лв.	Допълнителен бюджет 2 991 лв.
Физически науки	2	34 300 лв.	Неизразходван бюджет 61 700 лв.
Химически науки	4	80 000 лв.	-
Хуманитарни науки	2	39 880 лв.	Неизразходван бюджет 32 120 лв.
ОБЩО	37	714 901 лв.	Неизразходван бюджет 85 099 лв.

Средният брой проекти, които са получили финансиране в отделните области е 4. Следователно, предоставената информация от ФНИ позволява да се направи изводът за сравнителната ограниченост на възможностите за финансиране на научни изследвания на млади учени, поради ограничения бюджет.

Съгласно решение на ИС на ФНИ с неизразходваните средства от актуализираната ГОП за 2016 г., предвидени за конкурса, са финансирани резервни проектни предложения, които са получили най-високи оценки в съответната научна област – 6 проекта на обща стойност 114 900 лв.

8. Изводи от предоставената от ФНИ документация и информация относно дейността на ВНЕК по конкурс „Българска научна периодика – 2016“

Конкурсът „Българска научна периодика - 2016 г.“ е открит със Заповед № РД01/44 на ФНИ. Обявен е на интернет страницата на ФНИ с покана, съдържаща: целта, общия

бюджет (350 000 лв.), минимална и максимална сума на проектите (4 000 – 7 000 лв.), срок на изпълнение на проектите (12 месеца), изисквания към кандидатите и пр.

Освен типовите (за всеки проект) документи, като декларации, правила за държавна помощ и пр., ФНИ е съставил и публикувал директно свързани с конкурса документи: Насоки и методика за оценка, договор за финансиране, и пр.

За целите на конкурса е създадена „Временна научно-експертна комисия“ (ВНЕК) с председател акад. проф. дхн Христо Цветанов.

След проверка на административното и техническото съответствие с изискванията на конкурса до процедура по оценяване са допуснати 90 проекта, а 4 не са допуснати. Допуснатите проекти са оценени от експерти в съответствие с публично обявени критерии.

ВНЕК извършва класиране на проектите над прагова стойност от 28 точки, съобразено с общия бюджет от 350 000 лв. и препоръчва на Изпълнителния съвет да утвърди за финансиране 55 проекта.

Неразделна част към доклада на ВНЕК за оценяване и класиране на проектните предложения, са приложенията:

- Списък на проектните предложения с получени точки.
- Списък на проектните предложения, получили 28 и повече точки.
- Предложение за финансиране на проектните предложения в рамките на определените средства
- Списък на резервни проектни предложения, получили 28 и повече точки, но не предложени за финансиране, поради изчерпване на предвидените средства

Комисията дава висока оценка за работата на ФНИ и на ВНЕК по организацията, и изпълнението на конкурс „Българска научна периодика - 2016 г. на ФНИ

9. Изводи от предоставената от ФНИ документация, относно дейност на ВНЕК по Конкурс за подкрепа на международни научни форуми, провеждани в Република България

В протокол 25/15.07.2016 г. и Протокол 43/18.11.2016 г. от заседанието на ИС на ФНИ, се докладва дейността на ВНЕК по Процедура за финансова подкрепа на научни конференции в Р. България. ВНЕК приема работна карта за оценяване на проектопредложенията.

Отново се констатира, че ВНЕК ще разполага с 50-60% от бюджета за подкрепа на научни конференции. Постъпилите проектопредложения към юли 2016 г. са 15 бр., започнали и започващи – 5, а такива за оценяване 10 ВНЕК разпределя предложенията за оценяване според компетенциите на членовете на ВНЕК и изготвената Карта.

За съжаление, на Комисията не е предоставено копие от работната карта, за да се преценят критериите за оценяване на проектопредложенията.

Общите изводи са, че ВНЕК прилага критерии за оценка включващи релевантност на конференцията, участие на изтъкнати научни експерти и лектори от чужбина, участие на млади учени и т.н.

10. Изводи от предоставената от ФНИ документация и информацията относно Процедура за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейската програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологии COST

Съгласно Годишния доклад на ФНИ, през 2016 г. ВНЕК по Програма COST продължава дейността си и извършва основните проверки в документацията на постъпилите през 2015 г. **26** предложения за съфинансиране, които довеждат до сключване на 22 договора (84,6%).

Четири предложения (15,4%) не са одобрени за съфинансиране, поради приключване на COST акциите. По сключените договори е предоставено съфинансиране от страна на ФНИ в размер на 361 100 лв. през август, а през декември са сключени допълнителни споразумения за втори транш и са изплатени още 201 500 лв.

Предоставени на Комисията за оценка са "Процедура за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейската програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологиите COST". Правилата са приети от ИС на ФНИ с протокол 10 от 29.01.2016. Предоставени са и "Указания за отчитане на договорите за предоставяне на национално съфинансиране за участие на български колективи в утвърдени акции по Европейската програма за сътрудничество в областта на научните изследвания и технологиите COST".

В документите по т. 2 са предоставени 3 доклада на председателите на ВНЕК. В доклад от проф. Анета Караиванова, председател на ВНЕК за съфинансиране на проекти по COST, от 25.02.2016, се предлага от подадените 25 предложения да бъдат предложени за финансиране 22 проекта, 10 от които приключват през 2016 г. и се предлага еднократното им финансиране в зависимост от месеца на приключване, докато за 12 проекта, приключващи през 2017 г. или по-късно, се предлага сключване на договор за двугодишен първи етап и изплащане на две равни части през 2016 и 2017 г.

В доклад от 30.06.2016 г. проф. Анета Караиванова, председател на ВНЕК предлага за финансиране още един проект, COST акция CM 1402, с Ръководител проф. Христо Нанев, Институт по физикохимия, БАН. Предложението е за национално съфинансиране с 40 000 лева за първи двугодишен период.

Третият доклад е от проф. Петко Тодоров, председател на ВНЕК по Процедура за финансова подкрепа на научни конференции в Република България, от 21.11.2016 г., с който се докладват две проектни предложения COST0901/37 по Проект CA15114 с участието на Института по механика, БАН и COST070/15 по Проект CA15158 с участието на ИБИР, БАН. Предложено е финансиране на двата проекта с 20 000 лева за първи етап.

Към т. 3. е предоставена погрешка таблица, съдържаща информация за проектните предложения, които са одобрени за финансиране за Словашко-Българско двустранно сътрудничество .

Приложени са протокол 13/26.02.2016 от заседание на ИС на ФНИ, който е разгледал и одобрил доклада на проф. А. Караиванова, председател на ПНЕК за национално съфинансиране на 21 проекта по програма COST. Приложени са и Протокол 24 и Протокол 45 на ИС на ФНИ.

11. Изводи от предоставената от ФНИ документация, относно дейност на ВНЕК по конкурс за финансиране проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – Китай

Конкурсът за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – БЪЛГАРИЯ – КИТАЙ е открит със Заповед № РД01/37 от 16.08.2016 г. на Фонд “Научни изследвания”, въз основа на решение на Изпълнителния съвет на ФНИ от 12.08.2016 г. Обявен е на интернет страницата на ФНИ (<https://www.fni.bg/?q=node/512>) с покана, която съдържа: целта, общия бюджет (426 000 лв.), минимална и максимална сума на проектите (18 000 – 28 000 лв.), срок на изпълнение на проектите (24 месеца), изисквания към кандидатите и др.

Освен типове за всеки проект документи, ФНИ е съставил и публикувал директно свързани с конкурса документи: Покана, Допълнение „Специфични условия“ за Китай, Общи насоки и методика за оценка по процедура, Договор за финансиране на научноизследователски проект договор и 6 приложения.

За целите на конкурса е създадена Временна научно-експертна комисия с председател проф. Димитър Джилянков.

След проверка на административното и техническото съответствие с изискванията на конкурса, до процедура по оценяване са допуснати 29 (двадесет и девет) проекта и 1 (един) не е допуснат. Допуснатите проекти са оценени от двама експерти за всеки проект в съответствие с публично обявени критерии.

ВНЕК извършва класиране на проектите, съобразено с общия бюджет от 426 000 лв. в Приложение 1 и оценява 28 проекта с комплексни числови оценки от 62.5 до 99 (https://www.fni.bg/sites/default/files/competition/8_2016/China/Results/Klasirane_China-BG_0.pdf)

Изпълнителният съвет одобрява 16 проекта за финансиране по конкурса за двустранно сътрудничество България-Китай, 2016 г. на стойност 430 411 лв. (https://www.fni.bg/sites/default/files/competition/8_2016/China/Results/Supported_projects_China-2016.pdf) .

Неразделна част към доклада на ВНЕК за оценяване и класиране на проектните предложения е Приложение 1.

Комисията оценява високо работата на ФНИ и на ВНЕК по организацията и изпълнението на "Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – БЪЛГАРИЯ – КИТАЙ".

12. Изводи от предоставената от ФНИ документация, относно дейност на ВНЕК по Конкурс за проекти по програми за двустранно сътрудничество 2016 г. – Университетска агенция на франкофонията

През 2016 г. Фонд „Научни изследвания“ за първи път обявява съвместен конкурс с Университетската агенция на франкофонията (УАФ). Този съвсем начален етап позволява единствено засега да се констатира правилната политика на Фонда по отношение финансиране на проекти в редица области. Положителен факт е тенденцията за финансиране на проекти с практическо приложение, в това число и такива, свързани с дигитализация на материалното и нематериално културно наследство.

По доклад на ВНЕК по двустранно сътрудничество от 9.12.2016 г. постъпилите проектни предложения по тази конкурсна процедура са общо 8, от които 4 (50%) са преминали успешно проверка за административно съответствие и допустимост. Ръководителите на 3 от проектите са представили поисканите допълнителни документи в срок. Допуснати са до оценяване общо 7 (87,5%) проектни предложения, а 1 (12,5%) е отстранено, поради неизпълнение на условието за подаване на идентично проектно предложение от партньорските организации към УАФ.

От българска страна проектите предложения са оценени между 97 точки и 69.5 точки при максимални 100 точки.

Прогнозният общ бюджет на конкурса е 60 000 лв., от които 30 000 лв. са от бюджета за 2017 г.

III. ОБЩИ ЗАКЛЮЧЕНИЯ И ПРЕПОРЪКИ ЗА ДЕЙНОСТТА НА ФНИ

Принос на Фонда за постигане целите на Националната стратегия за развитие на научните изследвания, европейските рамкови програми, Европейската и Националната пътна карта за научноизследователска инфраструктура

Има създадени относително подходящи условия за изпълнение на НСНИ по отношение на нормативна и ресурсна осигуреност, както и институционалната организация.

Нормативна и ресурсна осигуреност

- Все още е недостатъчна осигуреността с човешки ресурси във ФНИ, съществува недостатъчен административен капацитет.
- Разработен, приет и изплатен софтуер на регистър и база данни за проектите финансирани от ФНИ за период 2008-2014 г, който обаче не се актуализира и попълва с информация за нови проекти и не се използва ефективно.
- Действа информационна система, която обезпечава научната дейност чрез въвеждане на информацията за кандидатстване по научните сесии, както и предоставяне на насоки за процедурите за кандидатстване и отчитането на резултатите, вкл. финансовата част.
- Чрез интернет-страницата на ФНИ е осигурен обществен достъп до годишните оперативни програми на ФНИ (вкл. техните актуализации), покани за конкурсни сесии, Правилници и Насоки за кандидатстване и методика за оценка на проекти по обявените конкурсни сесии, резултати от проведени конкурсни сесии за двустранно сътрудничество, законодателни документи, одитни доклади на ФНИ, и др.

Институционална организация

- ФНИ функционира според актуализирания Правилник на ФНИ от 2014 г., публикуван в ДВ. бр. 41/31 май 2016 г. Той е съобразен със ЗИД на ЗННИ и създава правна рамка гарантираща прозрачност на конкурсите, задължителен мониторинг на резултатите през целия период на реализация на проектите и съответствие с приложимия режим на държавни помощи към научноизследователската дейност.
- Подобрената организация на работа във ФНИ е създала предпоставки за спазване на приетата и одобрена Годишна оперативна програма на ФНИ за 2016 г.
- Представената информация от страна на ФНИ е по-пълна и по-подредена, в сравнение с тази представена за оценка на дейността през 2015 г. и предходните конкурси.
- Отделните ВНЕК работят в съответствие с утвърдени през 2014 г. Правила за кандидатстване, подбор и изпълнение на съвместни научноизследователски проекти за двустранно научно и техническо сътрудничество, проекти за фундаментални изследвания и млади учени.
- Спазена е определената от Правилника на ФНИ процедура за приемане на ГОП на ФНИ за 2016 г., съдържанието ѝ е в съответствие с Правилника на ФНИ (чл. 28).

Навременно се приемат ГОП на ФНИ, като са поставени срокове за тяхното приемане и утвърждаване, в съответствие със ЗНИИ на базата на годишния доклад за състоянието и развитието на научните изследвания в научните организации и висшите училища и Програмата за развитието на научната дейност.

- Насоките за кандидатстване, методика за оценка на предложения и съпътстваща документация (договор, декларации и т.н.) за конкурсни сесии 2016 г. са съгласувани с МФ, съгласно ЗНИИ и съобразени с изискванията и Рамката за държавни помощи на действащия Регламент № 651 от 2014 г. за режима на държавни помощи. Препоръките на Министерство на финансите са отразени в коригираните Насоки.
- Резултатите от оценяването на проектните предложения по съответните конкурси се обобщават и показват на интернет-страницата на ФНИ.
- ПНЕК успяват през 2016 г. да обсъдят и приемат отчетите по етапи на проекти от някои конкурсни сесии от 2009-2014 г. и да препоръчат на ИС приемане на окончателни отчети и препоръки за финансиране на междинни или окончателни етапи.
- Извършва се финансов одит на междинните отчети на част от проектите от конкурсни сесии от 2009-2014 г. и се финансира втория етап на тези проекти.
- Комисията отчита пропуски в предоставената от страна на ФНИ документация по приключилите проекти по отделните научни направления, в т.ч. липса на списъци на научни колективи и ръководителя им на списъци с публикации в рецензирани издания и такива с импакт-фактор на рецензии и доклади по междинни отчети и т.н.
- Отчита се невъзможност за използване на разработения, приет и изплатен софтуер на регистър и база данни за проектите, финансирани от ФНИ за период 2008-2014 г. за целите на настоящия доклад, вероятно поради ненавременно и непълно попълване на данните в него.
- **Комисията счита, че е необходимо да се предприемат допълнителни действия за подобряване на прозрачността в работата на ФНИ.**
  - ✓ Съществуващата информация по отношение на процедурата и избора (включително критериите) на членове на ВНЕК и ПНЕК е недостатъчна. Съставът на ПНЕК по отделните научни области, упоменат в Годишния Доклад на ФНИ за 2016 г., е различен от съществуващият на интернет-страницата на ФНИ.
  - ✓ Не може да се прецени доколко одобрените и финансирани проекти отговарят на дадените им оценки, както по отношение на изискванията за тежестта на публикациите, така и по отношение на социално-икономическия ефект от реализирането на проекта (в това отношение липсва аналитичност в докладите на докладчиците по проектите в ПНЕК). Отново остава **въпросът за целесъобразността и ефективността на мониторинга и контрола от страна на ФНИ върху изпълнението на задачите и разходването на средствата по време на първите етапи на всеки одобрен за финансиране проекта.**

1. Въздействие и ефикасност на изпълнението на годишната оперативна програма на Фонда за развитието на научните изследвания и иновациите в България.

От Годишния доклад за дейността на ФНИ през 2016 г. и от справка за изпълнението и отчитането на финансираните проекти за 2016 г., могат да се направят следните изводи:

- Осигурена е подкрепа за българските учени за публичност на резултатите от техните изследвания в престижни научни международни издания и научни форуми в страната и чужбина.
- Ежегодно е заплащан от МОН членски внос в ЦЕРН, с което е осигурен достъп на българските учени до уникална научна инфраструктура и изграждане на широки международни контакти с учени от цял свят. Приносът на българските учени е популяризиран в множество публикации в списания с импакт-фактор и импакт-ранг.
- Подпомага се поддържането и развитието на научния потенциал и научните изследвания на програмно-проектен конкурсен принцип, но в недостатъчни размери за да се гарантира стабилно развитие, изява и конкурентоспособност на българските учени.

Общият извод, на базата на докладите от оценката на резултатите от текущите и приключилите проекти е, че все още сравнително малка част от публикациите във връзка с резултатите по проект в отделни области се публикуват в издания с импакт-фактор и импакт-ранг. Позитивен аспект е, че в изпълнението на договорите са взели участие млади учени и докторанта, както и много доброто им представяне на научни симпозиуми в страната и чужбина.

а. Резултати от приоритизирането на финансирането на научни програми и проекти по научни области съгласно приложение № 1 на Правилника за наблюдение.

Справка от проведените актуализации в ГОП 2016 г. (налична в електронен вариант на <https://www.fni.bg/?q=node/559>), показва, че ФНИ се е стремил да осигури концентрация на ресурси в приоритетните области на научните изследвания с цел ефективно използване на националните и европейските фондове и подобряване на съотношението между институционалното и програмното финансиране. В актуализираната ГОП 2016 г. е предвиден конкретен начин на оценяване, критерии за оценка съгласно чл.25 от ЗННИ, съобразно спецификата на всеки конкретен конкурс, както и конкретни индикатори за оценка на ефективността на изпълнението на проектите. **Резултатите от проведените конкурси през 2016 г. за Финансиране на фундаменталните изследвания и Финансиране на млади учени** показват, наличие на диспропорция между отделените средства в определени научни области (Природни науки, Биологически и Медицински науки) и броят на качествени научни проекти, оценени високо от рецензентите, но останали извън класацията поради фиксираните квоти по отделните направления. Финансирането на проекти на млади учени е също недостатъчно и не стимулира мотивацията на младите изследователи за развитие на самостоятелна научна дейност.

б. Ефективност на дейността по осъществявания контрол на изпълнение и отчитане на финансираните проекти.

Всички междинни отчети по договори от конкурсни сесии на ФНИ са оценени въз основа на доклад от експерт – член на комисията и рецензия на утвърден от комисията външен рецензент. При вземане на решение за оценките на отчетите членовете на

комисиите се придържат към Правилата за работа на ПНЕК към ФНИ. Оценките варират от „незадоволителен“, „добър“ до „отличен“.

Отделните ПНЕК, въз основа на докладите на рецензентите, констатира и обективно отразяват пропуските по текущи или приключили проекти. Например **ПНЕК по СС науки** констатира пропуски при финансовия контрол на изразходваните средства в много от текущите проекти от 2014 г. и ги насочва към финансов одитор или финансов контролор (виж по-горе). При проект ДФНИ Е02/4 от 2014 г. (с ръководител доц. Татяна Орехова) се отчитат редица пропуски, дава се незадоволителна оценка по финансовата и научна част, ПНЕК не признава раходите и спира финансирането и възстановяване на неизразходваните средства поради общата незадоволителна оценка.

Прави добро впечатление критичността и обективността при изготвяне на резензии на първия етап на текущите проекти. Така например при ПНЕК по биология и медицински науки при силно разминаващи се оценки на двамата рецензенти по проекта се назначава суперрецензент.

Остава, обаче, въпросът за целесъобразността и ефективността на текущият мониторинг от страна на ПНЕК и ФНИ върху изпълнението на задачите и по време на първите етапи на проектите и контрола от страна на ФНИ относно целесъобразността на разходването на средствата, както и начините за тяхното възстановяване. ФНИ, обаче, взема мерки за осигуряване на експерти за осъществяване на текущия мониторинг.

Решенията на ИС на ФНИ се публикуват на интернет-страницата на ФНИ чрез публикуването на протоколите от заседанията на ИС.

в. Социално-икономическо въздействие на резултатите от финансираните проекти.

Относно очакваното социално-икономическо въздействие на резултатите от финансираните от ФНИ проекти може да се съди единствено от предоставените доклади на Председателя на Управителния съвет на Фонда, Годишните отчети на ФНИ и Протоколите от заседанията на ПНЕК, както и косвено от Справката за изпълнението и отчитането на финансираните проекти за 2016 г. по научни направления.

Справка от ФНИ за изградените научни структури (вкл. и по приключващи проекти от стари конкурси) не е представена на Комисията.

Въпреки направените препоръки на Комисията в Доклада за дейността на ФНИ за 2015 г., **все още липсва регулярен анализ от страна на ФНИ на ефекта (научен, приложен, социално-икономически и друг) от постигнатите резултати от изпълнението на проектите по сключени договори от конкурсни сесии за текущата година или приключили такива за предходни сесии.**

г. Качество на работни процеси и практики, прилагани във Фонда през оценявания период.

ПНЕК към ФНИ са продължили работата си по оценка изпълнението на финансирани от ФНИ проекти и са представили решенията си пред ИС. Във връзка с промени в правилника през 2014, след 2015 г. са утвърдени и действащи:

- Вътрешни правила за двоен подпис;
- Инструкция за деловодната дейност и работа с документи;
- Правила на дейността на архива;

- Вътрешни правила за работната заплата.
- Налице са и изискваните от одита на Сметната палата:
- Правила за отчитане на изплащане на възнаграждения по извън трудов договор;
  - Правила за текущ финансов контрол на договори, финансирани от ФНИ;
  - Правила за работа на ПНЕК;
  - Вътрешни правила за ЗОП;
  - Вътрешни правила за двоен подпис;
  - Вътрешни правила за дейността на архива;
  - Инструкция за деловодната дейност и работа с документи;
  - Вътрешни правила за работа на ИС;

На базата на предоставената на Комисията информация не могат да се направят конкретни и пълни изводи и препоръки, защото;

- не са изпълнени в пълен обем изискванията на чл. 78 от Правилника на ФНИ по отношение огласяване на информация за всеки одобрен проект;
- не е ясна политиката и управлението на интелектуалната собственост и инвентаризация от ФНИ на научното оборудване, закупено от бенефициентите по финансираните проекти в публично финансираните научноизследователски организации и ВУ. Липсват регистри за неговата реализация и отчитане;
- не е ясно дали са били адресирани в пълният си обем заключенията на Одитния доклад на ЗВО (от 18.05. 2016 г.) за периода 01.01.2015 – 31.03.2016 г.;
- вътрешни правила за дейността на ИС не са публикувани на страницата на ФНИ в Интернет.
- не е ясно дали се осъществява вътрешен контрол от ФНИ върху спазване сроковете за отчитане на договорите, което е изрично условие на чл. 79 (6) на Правилника на ФНИ.

VI. ПРЕПОРЪКИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ДЕЙНОСТТА НА ФНИ

Въпреки направеният генерален извод, че вследствие на подобрената си дейност през 2016 г. ФНИ има принос за изпълнение на НСНИ, могат да се направят следните препоръки за последващо подобряване на дейността:

1. С въвеждането на Правилника за наблюдение и оценка (2015 г.) е изготвен и въведен механизъм за оценка на въздействието от изпълнението на ГОП на ФНИ.
2. Комисията няма възможност да обособи и представи адекватна и обективна оценка на дейността на ФНИ за съответната година, поради липса на сравнителни анализи от страна на ФНИ, както по отношение на конкурсно класираните и финансирани проекти, така и за приложимостта на научните резултати от изпълнението им (за тях може да съди до известна степен от Годишния доклад на ФНИ 2016 г. и протоколите на заседанията на ПНЕК по научни области).

3. Едновременно с увеличаване на разходите за наука е необходимо и въвеждането на независима оценка, съответстваща на международните стандарти за експертни оценки и прозрачност на ФНИ и задължителен мониторинг на резултатите през целия период на реализация на проектите.

4. Необходимо е да се затвърдят добре функциониращите в момента добри практики в работата на ФНИ, с цел изпълнение на Закона за насърчаване на научните изследвания, Националната стратегия за научни изследвания и препоръките на работната група по партньорската проверка (Европейската комисия за подпомагане на политиките (**Policy Support Facility**) от 2015-2017 г.), както и препоръките на Сметната палата за 2015 г.

5. Необходимо е увеличаване на кадровия състав на ФНИ, за да може да разполага с достатъчно квалифициран персонал за навременно извършване на всички дейности и процедури, в т.ч. за мониторинг, анализ и отчитане на изпълняваните проекти и конкурси и осигуряване на неговата устойчивост, които са прерогатив на ФНИ.

6. Необходимо е да се вземат мерки от страна на ИС на ФНИ и неговия управител за ефективното използване в бъдеще на разработения софтуер и база данни на проектите (осигуряване на персонал за регулярно попълване и поддръжка на регистрите и базата данни, оценка на функционалността и приложимостта им за целите на изготвяне на справки и отчети по зададени параметри, и предприемане на стъпки за усъвършенстването им при необходимост).

7. Регистърът на ФНИ трябва да функционира по-ефикасно с цел по-добър достъп до одобрените проекти по конкурсните сесии (поне резюме на съдържанието на проекта), процедурите и резултатите от работата на ВНЕК и ПНЕК, и на по-доброто разпространение на резултатите от научните изследвания в публичната му част.

8. **Регистърът на ФНИ на научната инфраструктура следва да се синхронизира със съответния регистър на МОН, за да се избегне дублиране на ресурси и да се предостави лесен достъп до публична информация за научната инфраструктура в научните институции в страната, с цел разработване на методики и провеждане на конкурси, стимулиращи сътрудничество и общо ползване на наличните ресурси.**

9. ИС на ФНИ да подобри информационната осигуреност на управляваните проекти по проведените конкурси за научни изследвания и чрез Регистъра, в който да се публикуват решенията на ВНЕК и ПНЕК, вкл. текущото състояние на финансираните проекти и на резултатите от тях, с цел осигуряване на прозрачност на разходваните средства за научна дейност и научните резултати.

10. **ИС на ФНИ да предприеме действия по организиране на регулярен анализ на постигнатите резултати от изпълнението на проектите по сключени договори от конкурсни сесии за текущата година или приключили такива за предходни сесии. Този анализ да включва не само изпълнението по наукометричните показатели, но и очакваното социално-икономическо въздействие на резултатите от финансираните от ФНИ проекти, включително ефективността на използване на закупената апаратура и оборудване със средства по проектите.** Така ще се адресира и изводът на независимата оценка на европейските експерти по проекта по H2020 Policy Support Facility (PSF) – Support to National Research Policy, че “е налице значителна **липса на доверие** в системата за НИИ сред създателите на политиките и широката общественост, които все още не са убедени в ролята на научните изследвания в приноса за устойчив социално-икономически растеж в България”.

11. ИС на ФНИ да предприеме действия за засилване критичността при подбора на рецензенти (независими оценители) по отношение на техните конкретни компетенции в дадена научна област и включването им в базата-данни. Отчита се, че някои от тях не притежават необходимите компетенции в дадената научна област, а от своя страна ВНЕК по конкурсите нямат право да променят оценките на рецензентите, като единствената възможност за по-обективна и по-компетентна оценка остава даване на проекто-предложенията на суперрецензент. Необходимо е да се засили ролята на членовете на ВНЕК чрез завишаване на изискванията при оценката на реалните компетенции на оценителите в дадена научна област. При необходимост да се разреши на членовете на ВНЕК по отделните конкурси да предлагат оценители показали незадоволителни качества да бъдат премахвани от регистъра.

12. Фондът да осигури още по-голяма прозрачност и откритост, и възможност за еднократни възражения на оценки, като съществено да се застъпи и аргументира оценката на научната част на проекта. При това, обаче следва стриктно да се запази анонимността на независимите оценители.

13. Необходимо е във формите и изискванията за съдържанието на окончателните и междинните етапи на проектите да бъдат включени: **план за устойчивост на проекта или план за развитие и поддържане на резултатите, които съответстват на изискванията на чл. 80 от Правилника на Фонд „Научни изследвания“ (ПФНИ).** Във връзка с тази препоръка, следва да се отбележи, че чл. 78 от раздел IV – „Анализ, контрол и оценка на изпълнението на финансираните проекти“ на ПФНИ, предвижда: „За всеки финансиран проект на интернет страницата на Фонда се създава отделна страница, включваща страница с публичен достъп и страница за техническа връзка с Фонда с ограничен достъп, в която е посочен отговорникът за този проект - член на Постоянната научно-експертна комисия“. Съответно останалите алинеи на чл. 78 от Правилника описват функционалностите на тези страници. Препоръка на Комисията за наблюдение и оценка на дейността на Фонд „Научни изследвания“ е при подготовката, провеждането на следващите конкурсни сесии, както и при отчитането на резултатите от финансираните проекти да се използва пълната функционалност на създадената система за подаването на междинните и

окончателния отчети, за получаването на оценките за изпълнението на проекта и за официалната кореспонденция с Фонда във връзка с изпълнението на проекта.

14. Фондът да изисква **Аналитичен доклад от председателите на ВНЕК и ПНЕК**, след приключване на конкурсите, а не само доклад съдържащ декларация за спазване на изискуемите процедури и фактологията на приетите и отхвърлени проекти.

✓ **Аналитичният доклад от председателя на ВНЕК** да бъде представян на председателя на ИС на ФНИ успоредно с докладите за резултатите от конкурсните сесии и да съдържат анализ и оценка по отношение на: качеството на подадените предложения като обобщение на оценките на рецензентите, тенденциите в подадените проектни подобласти в дадената научна област, изводи и препоръки за следващите сесии и т.н.

✓ **Аналитичният доклад от председателя на ПНЕК** да съдържа изводи, заключения и препоръки по отношение на правилното и целесъобразно изразходване на средствата, цялостния ефект от публикационната дейност на колектива на проекта, ефекта върху младите учени, както и социално-икономическия ефект, т.е. много по-аргументиран научен отчет, както се изисква от чл. 12, ал. 2 от Правилата на ПНЕК и изрично упоменати в **чл. 20.** „Постоянните научно-експертни комисии осъществяват мониторинг и анализ на финансираните научноизследователски проекти и на направените разходи по реализацията на проектите“.

15. Правно и финансово регламентиране на договорите за размера на средствата, дати, срокове, ред и срокове за отчитане на финансовите разходи в съответствие с националните и европейските счетоводни стандарти.

16. Въвеждане на нова политика и управление на интелектуалната собственост с публичното финансиране на научните организации и университетите.

17. Разработване на механизъм за балансирано разпределение на средствата в системата за оценка на проектните предложения.

18. Изпълнението на дейността на ПНЕК да акцентира върху практическо осигуряване на прозрачност и експертиза на проектната дейност, от одобряването на проекта до неговата реализация; включване на задължителна външна оценка, като се избягва стриктно конфликт на интереси и съответните експерти-оценители да не се предлагат от кандидатстващото научно звено.

19. ИС на ФНИ да преразгледа и одобри по-ефективни критерии за текущо оценяване на изпълнението на проектите и правилата за текущ контрол на изпълнението на договорите за финансиране на проекти, с цел подобряване ефективността на мониторинга и контрола от страна на ФНИ върху изпълнението на научните задачи и по-целесъобразното изразходване на одобрените по тези проекти средства още по време на първите етапи на проекта.

20. Вътрешните правила за дейност на ИС на ФНИ да се актуализират и да се публикуват на интернет страницата на ФНИ (въпреки разписаните в Правилника на ФНИ в сила от 31.05.2016), като се определи срок за изготвяне и публикуване на протоколите от проведените заседания. ИС да утвърди Правила за текущ финансов контрол и отчетност по изпълнението на договорите за финансирането на научни изследвания, в които са регламентирани ясни изисквания, относно квалификацията и опита на експертите „Финансов контрол“.

21. Да се засили сътрудничеството със сродни национални и международни организации и структури (напр. по програмата ERA-NET Core Organic и COST), вкл. чрез подобряване на координационните механизми между МОН и ФНИ по отношение на международните програми. Стимулиране на учените за участие в европейски и транс-европейски програми и публикуване в реферирани издания и издания с импакт фактор.

22. При представяне и отчитане на проекти към ФНИ **да** се допускат за оценяване проекти само ако е преставена унифицирана информация за публикациите - автор/автори, заглавие, страници, издание, място на издаване и пр. за монографии, студии, статии, рецензии, съобщения, участия с доклади в научни конференции, наличие на публикации в реферирани издания и референтни списания.

23. **Да стане задължително използването на критерии за измерване на наукометрични показатели** по световните системи за реферирание, индексирание и оценяване на научни трудове SCOPUS на Elsevier, Web of Science на Thomson Reuters и свободния сайт за търсене Google Scholar. Да се представят и отчитат **минимален брой** от следните показатели:

- Импакт фактор/Импакт ранг на списанието в което се публикуват резултатите от изследването

- Брой цитирания

- Горепосочените наукометрични показатели да са задължителни за проекти в областите на природни науки, математика и информатика, технически науки, аграрни науки и ветеринарна медицина, здравеопазване. Те могат да бъдат препоръчителни за хуманитарни науки, социални, стопански и правни науки и спорт, като за тях се представят данни за брой монографии, студии и участия в доклади в научни конференции. В случаите, обаче, когато са налични, това да носи определени бонуси при оценката на проектите от тези области.

24. Да се следи стриктно дали в предоставените към отчетите публикации е отбелязан приносът на ФНИ за реализацията на проекта.

25. С оглед улесняване работата в областите „Хуманитарни науки“ и „Социални, стопански и правни науки“ към Комисията за наблюдение и оценка на дейността на ФНИ при МОН е препоръчително материалите, които постъпват от ”Постоянна научно–експертна комисия по обществени и хуманитарни науки”, да бъдат предварително насочвани към една от двете области.

26. Необходимо е ИС на ФНИ да приеме диференцирани правила и изисквания за оценка и разпространение на резултатите от реализираните проекти по научни области и в зависимост от мащаба на въздействието на резултатите от тези проекти – регионален, национален или международен.

27. Необходимо е създаване на организация от страна на ИС на ФНИ и Управителя на Фонда за своевременното изготвяне на справките и предоставянето им в срок, съгласно Правилника за наблюдение и оценка, Раздел III, на необходимата информация на Комисията за наблюдение и оценка на дейността на ФНИ, в пълен размер и формат, който съответства на изискванията на чл. 19. от Правилника за наблюдение и оценка на научноизследователската дейност, осъществявана от висшите училища и научните организации, както и на дейността на Фонд "Научни изследвания". Освен обобщената информацията за проектите, представяна съгласно Приложение № 3, към чл. 19, т. 5 от Правилника за наблюдение и оценка, Раздел III, следва да се осигурят и подробни списъци на проектите, описани в Приложение № 3, в степен на детайлност, позволяваща идентифицирането им и отнасянето към съответната ПНЕК.

В обобщение, Комисията счита, че публичните средства, предоставени в бюджета за финансиране на научни изследвания в Република България през 2016 г. са недостатъчни, за да се преодолее негативната тенденция за спад във финансирането за наука през последните няколко години (след 2012 г.). Фонд „Научни изследвания“ все още не се използва достатъчно ефективно като основен финансов механизъм за финансиране на научните изследвания.

През 2016 г., обаче, е постигнато сравнително пълно и ефективно използване на публичните средства, предоставени в бюджета за финансиране на научни изследвания в Република България, най-вече поради подобряване на административните дейности. След промяната в ръководството на ФНИ и ИС са налице положителни тенденции в резултат на положените усилия от страна на управителя на ФНИ, председателя и членовете на ИС, членовете на ПНЕК и ВНЕК, както и на персонала на ФНИ.

Комисията споделя изводите и препоръките в Годишния отчет на ФНИ 2016 г. по отношение на необходимостта от поетапно нарастване на бюджета на ФНИ и устойчиво финансиране, свързано с увеличаване на персонала на ФНИ и осигуряване на прозрачност на дейностите, разпространение на информацията, ефективно финансиране и отчетност на научно-изследователски проекти. Необходимо е да се подобри координацията между ФНИ и МОН във връзка с повишаване ролята на програмното финансиране и информираността на научната общност за по-ефективно използване на възможностите за европейско и двустранно научно сътрудничество.

Комисията счита, че подобно устойчиво финансиране на ФНИ, с оглед осигуряване ефективността на разходите и стимулиране на качеството на провежданите научните изследвания и конкуренцията между научните институции, трябва да се осигури на базата на регулярен анализ и оценка на научния потенциал и търсенето от страна на бизнеса и обществото на научни резултати за повишаване конкурентоспособността на българската икономиката и качеството на живот, и чрез спешното въвеждане на координационни механизми от типа на национални технологични платформи, обединяващи интересите на науката и бизнеса.

Заключение на Комисията за наблюдение и оценка на дейността на ФНИ при МОН, 2016 г., със Заповед на министъра на образованието и науката № РД09-1041/02.08.2016 г.

Въз основа на извършения анализ на дейността на ФНИ за отчетната 2016 г. и предходния период 2007-2015 г. във връзка с чл. 18, чл. 22 и чл. 23 от **Правилника за наблюдение и оценка на дейността на Фонд "Научни изследвания"** (от месец септември 2015 г.) Комисията за наблюдение и оценка на дейността на ФНИ при МОН, назначена със заповед на министъра на образованието и науката № РД 09-1041/02.08.2016 г., счита, че **критериите за оценка на дейността на ФНИ**, упоменати в чл. 21 на Правилника, **са изпълнени в преобладаващата си част** и дава своята **ПОЛОЖИТЕЛНА** оценка за дейността на ФНИ през посочения период.

В същото време Комисията препоръчва на управителя на ФНИ и председателя на ИС на ФНИ да вземат под внимание направените критични бележки и препоръки с цел подобряване цялостната работа на ФНИ през следващия период.